

LÖÖPPI

3 / 2019 • HELSINGIN SEUDUN JOURNALISTIT

Otsikot muuttuvat, journalismi ei

**HELSINGIN SEUDUN
JOURNALISTIEN JÄSENLEHTI**

26. vuosikerta

Vastaava päätoimittaja

Marjaana Varmavuori
puh. 050 5454130
marjaana.varmavuori@gmail.com

Päätoimittaja

Kaija Plit
puh. 050 4394538
kaija.plit@hsj.fi

Graafikko

Outi Kainiemi

Muu julkaisuryhmä

Jarmo Hankivaara
Salla Nazarenko
Mia Palokallio
Maaret Tiensuu
Pekka Torvinen

Kannen kuvitus

Outi Kainiemi

**Helsingin Seudun Journalistit
Puheenjohtaja**

Marjaana Varmavuori

HSJ:n toimisto

Lönnrotinkatu 25, 5. kerros
00180 Helsinki

Toiminnanjohtaja

Kaija Plit
Hallintopäällikkö
Jaana Virtanen

Ilmoitushankkija

Erkki Hirvonen
puh. +358 50 5506172
eki.hirvonen@kolumbus.fi

Painopaikka

Grano

ISSN-L 1455-0032

**HSJ TIEDOTTAA TILAISUUKSISTA
SÄHKÖPOSTILLA. VARMISTA,
ETTÄ MEILLÄ ON TOIMIVA
SÄHKÖPOSTIOSOITTEESI.**

JOUNI HARALA

***Liisa Talvitie on kirjoittanut
laulaja Matti-Eskon lisäksi
lukuisia elämäkertoja myös
muista kiinnostavista ihmisistä.***

- 3 PÄÄKIRJOITUS**
- 4** Otsikot muuttuvat, journalismi ei
- 10** Elämäntarinoiden tulkki
- 14** Ääni talteen – mutta miten?
- 16 HELMIJUTTU** Arasti ja asiallisesti
- 20** Yksinyrittäjän apulaiset
- 24 KIRJAT** Muurarin pojasta miljonääriksi
- 26** Lööpille uusi piikikäs kuvittaja
- 28** Lehti lähti lentoon
- 31 TÄMÄN OIVALSIN!** Monta kohtaamista rikkaampi
- 31** HSJ-NEWS Hae säätiön apurahaa!
- 32** HUOPAAJA

Helppojen aiheiden houkutus

MUISTAN YHÄ kuinka toimittajaurani alkuvaiheessa 10 vuotta sitten tein parhaani survoakseni muutaman sanan mitaiseen tilaan jotakin, joka toisi jutusta esiin olennaisen ja kiinnostavan. Otsikkokentän täyttely jäi usein vihoviimeiseksi hommaksi. Kiireisestä päivästä väsyneenä, jalka puoliksi ovenraossa koetin keksiä jotain nasevaa.

Sittemmin internet on kiepauttanut asetelman täysin pääläel- leen. Jos en keksi juttu- aiheelleni riittävän vetävää työotsikkoo, tulen helposti ajatelleeksi, onko aihe jutun väärti lainkaan. Koska verkossa uutissisältö painii samassa kehässä kaiken muun mahdollisen sisällön kanssa, jokainen juttu pitää myydä erikseen. Tämän lehden sivulla 4 kokeneet verkontekijät kertovat, miten se tapahtuu.

Netissä käydään kamppailua ihmisten ajasta. Tiedustelutehtäviin tässä taistossa on valjastettu analytiikka, joka kertoo, kuinka paljon ja miten pitkään juttuja luetaan. On selvää, että tämä tieto vaikuttaa siihen, mistä kirjoitetaan. Miksi tehdä juttuja, joita kukaan ei lue.

Kiristyvässä kilpailutilanteessa kiinnostavuudesta on monessa toimituksessa tullut jopa tärkein uutiskriteeri. Juttujen aihekirjossa ei välttämättä ole tapahtunut kovin mullistavaa muutosta. Uutisaiheille annetut painoarvot sen sijaan ovat muuttuneet. Pienistä sattumuksista, jotka

aiemmin päätyivät korkeintaan yhden palstan kuvattomiksi pikku-uutisiksi, tehdään tänä päivänä usein isompia juttuja.

Koska uutisten myyminenkin on bisnestä, nettihitin kutsua on ymmärrettävästi vaikea ohittaa. Helppojen ja myyvien juttuaiheiden perässä juoksemisessa on kuitenkin vaaransa. On kustannustehokkaampaa pyöräyttää juttu somepuheenaiheesta kuin jostakin, mikä vaatii enemmän penkomista.

Pahimmillaan tärkeät aiheet joutuvat väistämään helppojen tieltä. Tämä herättää huolta. Eihän vallan vahtikoiran sovi pomppia sinne tänne yrittäen vain miellyttää lukijaa.

Digijulkaisujen arvonnalisäveron lasku toi kesällä liikkumavaraa mediatalojen talouteen. Tarvetta olisi kuitenkin isommalle kädenojennukselle. Suomessa maksettiin vuonna 2018 mediatukia kertaluontoiset tukisummat mukaan lukien alle viisi miljoonan euroa. Ruotsissa mediaa tuettiin 66 miljoonalla eurolla, Tanskassa 64 miljoonalla ja Norjassa 38 miljoonalla.

Mediatuelle on vahvat yhteiskunnalliset perusteet. Mediatatolot kipuilevat vielä hyvän tovin murroksessa olevan ansaintalogiikan kanssa. Demokratian vuoksi on kuitenkin välttämätöntä taata monipuolinen journalismi. ●

”Nettihitin kutsua on ymmärrettävästi vaikea ohittaa.”

Marjaana Varmavuori

marjaana.varmavuori@gmail.com

Otsikot muuttuvat, journalismi ei

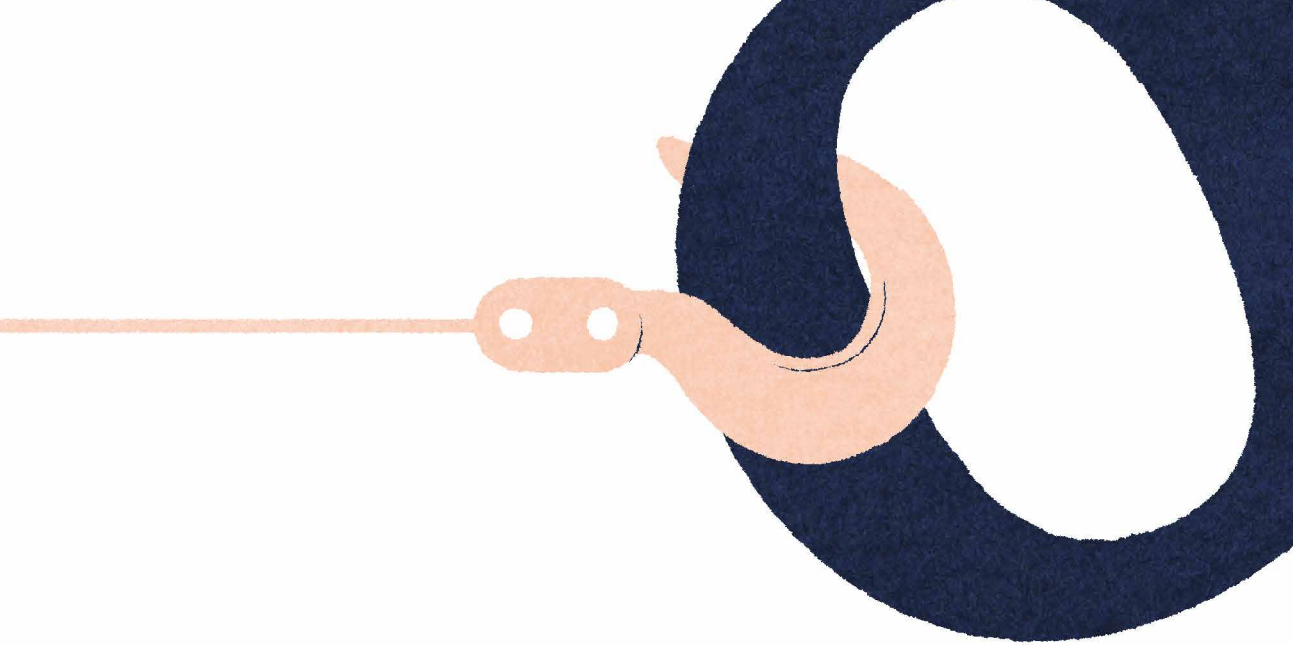
Ilta-Sanomien toimituspäällikkö Valteri Varpela ja A-Studioon verkkotuottaja Terhi Upola kertovat, mikä journalismin tarjoilussa lukijoille, kuulijoille ja katsojille on tärkeää juuri nyt.

TEKSTI JUKKA VUORIO

KUVITUS OUTI KAINIEMI

Tähän mennessä tapahtunutta: Alussa oli vain muutamia tarjolla olevia printtilehtiä täynnä pelkkää tekstiä, ja niin oli hyvä.

Ihmiset ostivat lehtiä, koska halusivat tietää, mitä maailmassa tapahtuu.

Vuodet kuluivat, uusia lehtiä perustettiin jatkuvasti ja tekstin joukkoon alkoi ilmestyä piirroksia. Sitten mustavalkoisia valokuvia. Ne muuttivat lehden sivujen ulkoasua ja juttujen tarjoilua. Taiton merkitys alkoi korostua.

Yhä useampaan juttuun lisättiin valokuvia, nyt värillisiä. Sanoma- ja aikakauslehtien ulkoasu kehittyi kaiken aikaa. Alettiin nähdä kuvareportaaseja, joissa tekstillä oli vain pieni rooli.

Koska ihmiset ostivat ja tilasivat lehtiä innoissaan, toiset ihmiset halusivat ostaa lehdistä mainoksia kertoakseen myynnissä olevista tuotteistaan ja palveluistaan.

Sitten, 1990-luvun lopussa, keksittiin, että journalismia voisi julkaista myös hiljattain keksityssä internetissä.

Pian ihmiset huomasivat pitävänsä internetistä. Ja etenkin siitä, että siellä olevan tiedon ja

sisällön sai yleensä ilmaiseksi.

Suomalainen verkkojournalismi otti ensiaskeleensa. Perustettiin verkkosivuja, joihin oli vaikeita keksiä sisältöä. Lähinnä sanoma- ja aikakauslehtien verkkosivut kehottivat ja ohjeistivat tilaamaan printtilehden.

Kunnes tultiin 2000-luvun ensimmäisen vuosikymmenen puoliväliin ja lopulta journalismin nykyhetkeen, jossa lähes kaikki journalismi tapahtuu ensisijaisesti digitaalisessa ympäristössä.

Ympäristössä, jossa tapahtuu koko ajan kaikkea.

MONI ENNEN 1980-lukua ja jopa sen aikana syntynyt toimittaja ja lukija haikailee menneiden aikojen kiireettömältä ja selkeältä tuntuu printtijournalismin perään.

Lööpin haastattelemat journalismin asiantuntijat kuitenkin näkevät, että vaikka alustat ja sitä myötä esillepano ovat muuttuneet, itse journalismi ei ole. Kyse on edelleen tiedon ja tunteiden välittämisestä. Koventuneesta kilpailusta johtuen ne täytyy vain tarjoilla entistä kiinnostavammin.

A-studion verkkotuottajalla **Terhi Upolalla** on monen vuoden

tausta printtijournalismissa, mutta viimeisimmät yhdeksän vuotta hän on tehnyt vain verkkoa. Nyt hän on työskennellyt kuusi vuotta Ylellä.

Työssään hän on nähnyt journalismin leviävän yhä uusille alustoille. Journalismi ei enää ole vain printtiä tai printin perusteista lähtevää verkkojournalismia.

– Se voi yhtä lailla olla muodollaan myös instastory tai muu video. Teemme paljon juttuja, jotka voidaan esittää tv:n lisäksi myös esimerkiksi Arenassa tai muualla verkossa. Teemme myös mobiilitarinoita, joiden ainoa teksti on kuvateksti.

Alustojen monipuolistuminen on kaventanut ja paikoin jopa kääntänyt päälaelleen suurten ja pienten julkaisijoiden välisiä yleisömääriä. Lukijan, katsojan ja kuulijan näkökulmasta suurten mediatalojen tuottamat otsikot ja sisällöt ovat usein varsin tasarvoisessa asemassa yhden hengen medioiden kanssa.

– Mediakentällä on paljon yhden hengen medioita, kuten vlogit, blogit ja muut vastaavat kanavat. Silloin on itsestään selvää, että yksi henkilö laatii kaiken alusta loppuun markkinointia myöten.

”Vaikka alustat ja sitä myötä esillepano ovat muuttuneet, itse journalismi ei ole.”

Upola näkee, että toimittajan osallistuminen oman juttunsa markkinointiin on koko ajan yhä oleellisempaa.

– Sen miettiminen, miten juttu pääsee yleisön silmiin, käsiin ja korviin, on entistä tärkeämpää. Ja tämän merkitys vain kasvaa.

Juttujen esillepano eli myynti ja markkinointi on Upolan työssä hyvin keskeistä. Otsikoita mietitään tarkkaan yhdessä jutun kirjoittajan kanssa.

– Yhdessä tekemistä puolustaa se, että syvällä aiheessa olevalla toimittajalla saattaa hämärtyä, mikä asiassa on oleellista ja myös muiden mielestä kiinnostavaa. Kun puhutaan jutun esillepanosta, on perusteltua, että mukana on joku, joka katsoo juttua tuorein silmin.

YLENSÄ TOIMITTAJA laatii itse muutaman otsikkoehdotuksen, ja Upola tekee niitä vielä pari lisää.

– Sen jälkeen saatan mennä toimittajan luo pyytämään, että voisiko näitä kahta otsikkoa yhdistää.

A-studion verkkotoimituksessa yhteen otsikkoon käytetty aika vaihtelee paljon.

– Joskus on heti selvää, mikä se otsikko on. Mutta kyllä siihen

aikaa käytetään, tyypillisesti puoli tuntia. Toimittajan lisäksi otsikkoa pohtii tai ainakin kommentoi yksi tai kaksi ihmistä.

Samankaltaisuuksistaan huolimatta printtijournalismi ja printin perinteisiin nojaava verkkojournalismi ovat julkaisualustojensa vuoksi merkittävästi erilaisia.

– Lehti on hyvin erilainen seläilyympäristö kuin netti. Lehteä selaileva on todennäköisesti joko tilannut tai ostanut sen lehden, jolloin hän on myös jo tehnyt jonkinlaisen päätöksen lukea lehteä.

Upola muistuttaa, että ihmiset lukevat yhä enemmän otsikoita mobiililaitteidensa lukitulta näyttöltä. Siihen tulevat sovellusten notifiikaatiot eli ilmoitukset. Niitä lähettävät myös uutismedioiden sovellukset.

– Silloin näkyvissä on vain otsikko, mutta ei esimerkiksi alaotsikkoa puhumattakaan silmäilyelementeistä.

Upolan mukaan etenkin nuoret saattavat lukea vain notifiikaattien otsikoita, eivätkä mennä niiden perusteella sovelluksiin. Hän uskoo myös notifiikaattien kehittyvän muodoltaan lähivuosina.

– Siksi on niin oleellista, että ▶

otsikot ovat mietittyjä, kiinnostavia ja informatiivisia. Notifikaattien suunta lienee se, että niihin tulee paremmin mahdollisuuksia lisätä kuvaa ja videota.

Ennen digiaikaa lukijoista tiedettiin huomattavasti vähemmän kuin nykyään. Silloin toimittajat kirjoittivat usein siitä, mikä heistä tuntui kiinnostavalta. Nyt verkkolukijoita seurataan tarkkaan, ja analytiikka kertoo toimituksille, minkälaisia juttuja luetaan paljon ja pitkään.

– Nyt yleisöstä tiedetään niin paljon, ettei enää ole varaa toimia mutu-tuntumalla. Analytiikan ohella on myös osattava esittää niitä kysymyksiä, joihin ihmiset haluavat vastauksia.

Analytiikka sanelee osittain myös, minkälaisia otsikoita jutuisa on. Otsikoinnin tilanne elää jatkuvasti, ja toimituksissa kokeillaan monenlaista. Ainakin se on alalla opittu, että otsikon on pidettävä lupauksensa. Jos otsikko on tyhjää täynnä, ihmiset suuttuvat tai lukuajat ovat hirveän lyhyitä.

– Analytiikkaa ja lukijan

”Juuri nyt voi erottautua sillä, että tekee hyvin lyhyen ja tymäkän bäng bäng -tyylisen otsikon.”

toiveita opitaan lukemaan koko ajan paremmin.

ILTA-SANOMIEN verkosta vastaava toimituspäällikkö **Valteri Varpela** on seurannut suomalaisen verkkojournalismin kehitystä sen eturintamassa niin lukijana, toimittajana kuin esimiehenäkin.

Varpelan journalistisen uran alussa *Iltä-Sanomien* suhde verkkoon oli hyvin erilainen kuin nykyään. Varpela aloitti lehden kesätoimittajana vuonna 2006.

– Silloin verkon tekeminen oli sitä, että iltavuoron kesurit tekivät muutamista printin jutuista tiivistelmiä seuraavan päivän nettiin. Olin iloinen, ettei minua laitettu nettipuolelle, koska se tuntui silloin ykkösdivarin paikalta, ja printtilehti oli se, missä tapahtui kaikki kiinnostava.

Verkkolehti *Uudessa Suomessa* Varpela työskenteli vuosina 2007–2010 ensin toimittajana, sitten uutispäällikkönä. Juuri samaan aikaan sijoittui suomalaisen verkkojournalismin suuri murros, kun netti kiilasi vahvasti printtilehden rinnalle.

– 2010 paikkeilla isoimmat lehdet vasta alkoivat heräillä mieltimään, miten verkkoa pitäisi tehdä ja kuinka juttuja tulisi otsikoida.

Uudesta Suomesta Varpela siirtyi *Iltä-Sanomien* uutispäälliköksi verkkoon ja printtiin. Vuodesta 2012 alkaen hän oli *IS:n* verkko-toimituksen esimies, ja vuodesta 2016 lähtien verkosta vastaava toimituspäällikkö.

Murrosvaiheessa verkon otsikointi haki omaa itseään, kun vuosikymmeniä käytetystä printin perinteestä ymmärrettiin luopua, mutta ei oltu aivan varmoja, mitä kohti tulisi mennä. Yrityksen ja erehdyksen kautta monissa toimituksissa päädyttiin tekemään otsikoita, joita nykyään kutsutaan ”klikkiotsikoiksi”.

– Kun uutta hommaa aloitetaan,

voidaan tehdä valintoja, jotka jälkikäteen näyttävät huonoilta, tyhmiltä tai vääriltä.

Ihmisten medialukutaito ja kulutuskäyttäytyminen muuttuvat jatkuvasti. Nyt otsikoissa täytyy Varpelan mukaan olla sopivasti konkretiaa sekä kontekstia, jotta ne herättävät kiinnostuksen, mutta eivät ärsytä.

– Kyse on siitä, miten lukijat kokevats otsikot, heillehän tätä tehdään.

Vielä vuonna 2014 pystyi erotautumaan sillä, että otsikossa oli joku fakta, sitten pitkä viiva ja sitaatti. Mutta kun kaikki alkoivat tehdä sitä, tehokeinon voima heikentyi.

– Juuri nyt voi erottaa sillä, että tekee hyvin lyhyen ja tymäkän bäng bäng -tyylinen otsikon.

Nykyään lukijat suhtautuvat otsikoihin eri lailla, ja härskeimpien mysteeriotsikoiden aika on ohi.

– Se mikä toimi silloin ei toimi enää.

Varpela muistuttaa, että juttutyypit ovat erilaisia, mikä usein tarkoittaa myös erilaisia otsikointityylejä.

– Utiseen kuuluu uutisotsikko. Siinä epäonnistuu tosi helposti, jos sellaiseen yrittää väkisin mystifioida jotain kiinnostavampaa kuin se onkaan. Asia-aiheita ei kuitenkaan tarvitse otsikoida rutiininomaisesti ja tylsästi. Tärkeäästä täytyy tehdä kiinnostavaa.

Ilta-Sanomissa, kuten monissa muissakin suurissa lehdissä, sama aihe tarjoillaan eri lailla verkossa ja printissä. Printtilehdessä julkaistu iso kokonaisuus saatetaan esimerkiksi verkossa julkaista useampana pienempänä juttuna.

– Tänäpä esimerkiksi printissä oli hyvä juttupaketti hallituksen avustajista. Siinä oli ikään kuin useampi hyvä, kiinnostava juttu samassa. Verkossa julkaisimme ne juttu kerrallaan, jolloin saimme myös verkon etusivulle uutta

kulmaa näkymään koko ajan, ja juttu eli paremmin.

Tällöin on oleellista, että verkkojutun lukija saa nähtävillään myös aiheesta kirjoitettujen muiden juttujen otsikoita, niin tuoreita kuin vanhempiakin. Silloin lukija ymmärtää, että hänen lukemansa juttu on osa isompaa journalistista jatkumoa.

Väliotsikoita käytetään useimpien suurten lehtien verkkojulkaisuissa yhä vähemmän, koska väliotsikon tarpeesta tunnistaa sopivan kohdan jutun lopettamiselle ja uuden aloittamiselle. Jos asiaa riittää useamman otsikon alle, ne kannattaa verkossa julkaista erillisinä juttuina.

Kuten Upola, myös Varpela nostaa esiin yhteistyön merkityksen parhaita mahdollisia otsikoita laadittaessa.

– Parhaat otsikot ovat usein yhteistyön tulosta. Hyvässä jutussa on yleensä monta eri kiinnostavaa asiaa, ja voi olla vaikea valita, minkä sieltä nostaa otsikkoon. Kun siitä keskustelelee useampi ihminen, on lopputulos usein parempi.

Ilta-Sanomien printti ja verkko käyttävät tavallisten ihmisten ja julkisuuden henkilöiden tarinoita jutuissaan eri lailla. Varpelan mukaan verkko opettaa paljon, mikä ihmisiä kiinnostaa.

Verkossa niin sanotut tavalliset ihmiset ja heidän kokemuksensa kiinnostavat lukijoita, koska lukijat haluavat peilata heihin omaa arkeaan.

– Mutta printtilehden kanteen samaa tavallista ihmistä ei välttämättä olisi kaupallisesti järkevää laittaa kokemuksistaan kertomaan. ●

Kesti kauan hyväksyä todellisuus

VAIKKA OLEN viime vuosina työskennellyt paljon verkon uutisjournalismin parissa, olen kaikesta huolimatta sielultani printtilehden lukija ja tekijä.

Mikään ei voita kiireetöntä aamua, iso kuppia kahvia ja päivän sanomalehteä levitettynä keittiön pöydälle.

Monille itseäni 10–20 vuotta nuoremmille toimittajille mielitykseni alkaa valitettavasti näyttäytyä jo lähes antiikkisena. Ja osin se sitä onkin. Pitkään ajattelin, että printti on ”oikea” tapa tuottaa ja tarjoilla journalismia. Siksi kuului pitkään siihen joukkoon, joka ajatteli otsikoinnin menneen verkon myötä jotenkin pilalle.

Olin väärässä. Se johtui siitä, että en ymmärtänyt printin ja verkon alustojen perinpohjaista erilaisuutta.

Jos sanomalehden sivun levittää siihen keittiön pöydälle, näkee paitsi otsikon, myös kuvat, ingressin, nostot ja muut elementit. Otsikon ei tarvitse enää myydä lukijalle mitään, koska tämä on jo päättänyt selailta lehteä, ja etsiä sieltä kiinnostavaa sisältöä.

Kun lopulta ymmärsin alustojen välisen eron, olin valmis hyväksymään todellisuuden. Verkko-otsikointi on aivan oma taitonsa ja lajinsa.

Ja kuten **Valtteri Varpela** sanoo, lukijoiden medialukutaito ja kulutuskäyttäytyminen kehittyy jatkuvasti. Siksi myös otsikointi elää vahvasti ajassa. ● JUKKA VUORIO

Elämän- tarinoiden tulkki

ULLA-MAIJA LÄHTEENMÄKI

Elämäkertakirjailijassa on oltava ripaus psykologia,
näyttelijää ja ohjaajaakin, Liisa Talvitie sanoo.

TEKSTI ANNAMARI TYPPÖ

On oikeastaan oopperalaulaja **Jaakko Ryhäsen** ansiota, että **Liisa Talvitiestä** tuli elämäkertakirjailija.

– Tunsin Ryhäsen hyvin, ja olimme hänen kanssaan joskus kauan sitten puhuneet, että tekisin hänestä kirjan. Se ei kuitenkaan koskaan toteutunut, eikä minulla ollut mitään suunnitelmaa ryhtyä kirjoittamaan muiden ihmisten elämäkertoja, Avussa toimitajana työskentelevä Talvitie kertoo.

Ryhäsen sijaan Talvitien ensimmäisen kirjan päähenkilöksi tuli diplomaatti **Tatu Tuohikorpi**, joka tunnettiin paitsi työstään Savonlinnan oopperajuhlien lehdistöpäällikkönä, myös suomalaisen kulttuurin näkyvyyden edistäjänä maailmalla. Aihetta Talvitiele ehdotti Ryhänen. *Sydän maailmalla – välähdyksiä Tatu Tuohikorven diplomaattiuuralta* ilmestyi vuonna 2005.

Tuohikorpea seurasivat näyttelijä ja laulaja **Sinikka Sokka**, näyttelijä ja teatterinjohtaja **Asko Sarkola**, laulaja **Matti Esko**, näyttelijä **Ilkka Heiskanen** sekä valaisinyrittäjä **Jukka Jokiniemi**.

Lista havainnollistaa hyvin Talvitien kattavia verkostoja suomalaisissa teatteri- ja kulttuuripiireissä. Ensimmäisen teatteriesityksensä hän näki vuonna 1962 Turussa, sen vastavalmistuneessa kaupunginteatterissa. Näytelmänä ollut *Prinsessa Ruusunen* lumosi ekaluokkalaisen.

– Paljon myöhemmin istuin aina *Uuden Suomen* kriitikkopaikoilla. Isäni oli lehden artikkelitoimittaja, ja ensi-iltojen jälkeen lehden muu toimitus perheineen sai käyttää paikkoja, Talvitie kertoo.

Lapsesta asti teatterikatsomoissa istuneen toimittaja-kirjailijan lähipiiristä löytyykin useita teatterimaailman tähtiä – Sokka on hänen ystävänsä, Heiskanen lankonsa. Sarkolaan Talvitie tutustui tehdessään tästä lehtijuttua 2000-luvun alussa. Helsingin kaupunginteatteria tuoloin johtanut Sarkola tykästy juttuun ja innostui pyytämään Talvitietä teatterin tiedotuslehden avustajaksi. Myös pyyntö ryhtyä elämäkerran kirjoittajaksi tuli mieheltä itseltään.

Kirja Sokasta taas oli ystäväysten yhteinen idea.

– Kirjanteon aikaan asuimme samassa talossa Roihuvuorella. Istuimme pitkiä iltoja jomankumman parvekkeella, joimme punaviiniä ja puhuimme. Oli tietysti riskiyritys ruveta kirjoittamaan oman ystävänsä elämäkerta, mutta se kannatti, Talvitie muistelee.

TERVETULLUTTA VAIHTELUA

Kiivastahtisessa viikkolehdessä yhdeksän vuotta työskennelleen Talvitien päiviin kokonaisen kirjan kirjoittaminen tuo tervetullutta vaihtelua.

– Onhan se hyvin erilainen prosessi. Kirjan kirjoittaminen vaatii paljon enemmän pitkäjänteisyyttä, paneutumista ja tietenkin hirveän määrän tapaamisia. Viikkolehdessäkin välillä kaipaavat sitä, että ehtisin tavata henkilöjutun kohteen useammin kuin kerran.

Arkistoihin ja lehtileikepinoihin Talvitie ei silti uppoudu, vaan kirjat syntyvät puhtaasti haastattelujen pohjalta.

– En ole tutkijaluonne, sen huomasi jo opiskeluaikana, Talvitie toteaa.

Hän valmistui filosofian maisteriksi Helsingin yliopistosta vuonna 1981 aineinaan yleinen kirjallisuustiede, Suomen historia ja tiedotusoppi.

– Rakastin kirjoittamista jo kouluaikoina, mutta koska isä oli toimittaja, ajattelin, että siihen työhön en missään tapauksessa ryhdy.

Vaan toisin kävi. Kesätoimittajapestit *Kotiliedessä*, *Helsingin Sanomissa* ja *Aamulehdessä* johtivat ennen pitkää vakipaikkaan *Ilta-Sanomissa*, jossa vierähti 14 vuotta. Sitä seurasivat *Me Naiset*, *Gloria* ja lopulta *Apu*.

– Olen nauttinut *Avussa* siitä, että aihepiiri on niin laaja: henkilöhaastatteluja, julkkis- ja matkakajuttuja, reportaaseja Haitin maanjäristyksen jälkitöistä ja sarvikuonojen pannoittamisesta Nepalissa sekä toisaalta ihan tavallisista ihmisistä kotimaassa. Olen päässyt tekemään vaikka mitä.

PALJON ENERGIAA

Paperilehden ohella Talvitie kirjoittaa *Avun* verkkosivuilla ilmestyvää Liisan seikkailut >

Mahdollisuus keskittyä pitkäjänteisesti yhteen aiheeseen tuo voimavaroja muuhunkin työhön.

Liisa Talvitien kynästä

- *Sydän maailmalla – välähdyksiä Tatu Tuohikorven diplomaattialuralta* (WSOY 2005)
- *Sokka* (Siltala 2010)
- *Asko Sarkola naurun takana* (WSOY 2014)
- *Matti Esko – valtakunnan rekkamies* (Docendo 2017)
- *Ilu – Ilkka Heiskanen esittää* (Docendo 2018)
- *Valoa ja varjoja – Jukka Jokiniemi, sokean elämäntarina* (Tammi 2019)

-blogia, josta voi lukea muun muassa teatteriarvioita. Virtaa riittää silti myös kirjaprojekteihin.

– Se kuulostaa järjettömältä, mutta yhtään kirjaa varten en ole ottanut virkavapautta. Olen tehnyt ne työn ohessa, Talvitie kertoo.

Jaksamisongelmia ei ehtiväisellä naisella ole ollut.

– Minulla on paljon energiaa, ja osaan myös rentoutua. En ole jatkuvasti menossa oleva Duracell-pupu, vaikka elämäni onkin aika tiivistä.

Sisältöä arkeen tuovat työn ohella kaksi lapsenlasta, jotka ovat isovanhempien luona yökylässä säännöllisesti kerran viikossa. Lisäksi Talvitie hoitaa itseään kuntoilemalla. Lajeja ovat sauvakävely, pyöräily ja vesijuoksu. Myös A-lehtien kellarissa oleva kuntosalio on ahkerassa käytössä.

– Toisaalta tykkään myös hyvästä ruoasta ja viinistä, ja luen paljon.

Ja sitten on se teatteri, rakas ja raskas. Kun kirjoittaa työkseen teatteriarvioita, saa ensi-iltakaudella istua katsomossa harva se ilta.

– Silloin on pakko karsia ja valita vain kiinnostavimmat. Viime vuosina olen tietoisesti vähentänyt ensi-iltakäyntien määrää, Talvitie kertoo.

RAADOLLISTA REHELLISYYTTÄ

Elämäkertakirjailijassa on oltava ripaus psykologia, näyttelijää ja ohjaajaakin, Talvitie sanoo. On jaksettava kuunnella haastateltavaa tunnistaa toiseen, mukauduttava psyyken vaihteluihin ja henkilön elämäntarinaa, kenties ohjattava keskustelua oikeaan suuntaan. Lähes kaikki hänen kirjojensa päähenkilöt ovatkin kuvailleet

tekoprosessia terapeuttiseksi. Talvitien mielestä se ei ole mikään ihme.

– Ajattele nyt, saat puhua vuoden pelkästään itsestäsi! Kirjoittajalla sen sijaan tulee jossain vaiheessa kyllästymispiste, mutta siitä on vain puskettava ohii.

Talvitien kirjoja on kiitetty suoruudesta ja rehellisyydestä. Jokaisen haastateltavan kohdalla on noussut esiin asioita, jotka ovat yllättäneet kirjailijankin.

– Esimerkiksi Sarkola puhuu tavallisesti hyvin niukasti yksityiselämästään eikä ollut aiemmin kertonut yhdessäkään lehtihaastattelussa syvästä masennuksestaan, joka vei hänet ihan pohjalle Lillanin aikoina. Myös Matti Esko kertoi hyvin avoimesti toistuvista masennusjaksoistaan.

Mihinkään taikakeinoihin ei Talvitie silti tunnusta turvautuneensa, jotta saisi puristettua haastateltavistaan mahdollisimman paljon irti. Erityistä rajanvetoakaan ei ole tarvinnut käydä siitä, mitä kerrotaan ja mitä ei.

– Yhteistyö kaikkien kanssa on sujunut hyvin. Luulen, että ajatuksena on ylipäättään ollut, että kun kirjoitetaan elämäkertaa, siinä ei voi olla ihan mykkänä.

Antoisinta on Talvitien mielestä ollut Ilkka Heiskanen elämäkerran kirjoittaminen.

– Puolisoni on hänen isoveljensä, joten siinä pääsi samalla sukeltamaan koko perheen historiaan. Välillä kyllä mietin, olinko jo liian lähellä.

Myös Heiskanen elämäkerta on raadollisen rehellinen. Näyttelijä tekee kirjassa tiliä muun muassa suhteestaan alkoholiin.

– Tiesinhän minä, että hänellä on ollut alkoholi-ongelma, mutta en tiennyt, miten rajun kamppailun hän on sen kanssa käynyt, Talvitie sanoo.

TIIVISTÄ ILMAISUA

Ajan kirjailijantyölleen Talvitie ottaa tavallisesti illoista, viikonlopuista ja lomista. Esimerkiksi Matti Eskosta kertovan kirjan hän muistaa aloittaneensa pääsiäislomalla. Yhden kirjan parissa vierähtää tavallisesti vuosi. Ison projektin työstämistä helpottaa vaiheiden limittäminen.

– Olen oppinut, etten kasaa ensin kaikkea materiaalia ja ala sitten vasta kirjoittaa, vaan ryhdyn aika pian purkamaan haastatteluja. Kirjan alku pitää saada hahmoteltua mielessä ensin, se helpottaa prosessia. Mutta kyllä siinä joka kerta on sellainen kauhun tunne, että niin monta merkkiä pitää saada kasaan.

Talvitien kirjoissa merkkimäärä on tavannut olla keskimäärin 200 000, sivuja noin 200.

– Yleensä se riittää, ellei kyseessä ole ihan valtavaa uraa tehnyt ihminen, sanoo tiiviisti ilmaisusta pitävä Talvitie.

– Minulla on aika niukka tyyli. En hirveästi maalaile lehtijutuissakaan.

TARINAT KIEHTOAVAT

Elämäkerrat ovat aina kiinnostaneet ihmisiä, mutta viime vuosina ne ovat ampaisseet aivan myynti- ja lainaustilastojen kärkeen. **Kari Hotakaisen** F1-tähti **Kimi Räikkösestä** kertova *Tuntematon Kimi Räikkönen* oli peräti vuoden 2018 myydyin teos. Talvitie pitää elämäkertojen suosion kasvua toisaalta hämmästyttävänä, toisaalta ymmärrettävänä.

– Tunnettujen henkilöiden yksityiselämä tietysti kiehtoo, mutta se ei ole tirkistelyä. Me ihmiset olemme luontaisesti kiinnostuneita toisistamme.

Kenestä tahansa Talvitie ei silti ryhtyisi kirja tekemään. On tärkeää, että henkilöllä on tarina kerrottavana.

Hyvät tarinat kiinnostavat myös kustantajia, sillä juuri ne myyvät. Kirjailijan on kuitenkin turha haaveilla isoista ansioista. Kirjailija saa tavallisesti kustantajan saamaan arvonlisäverotomaan myyntituloon sidotun tekijänpalkkion, joka on tietty ennalta määritelty prosenttiosuus tästä tulosta: painetuissa kirjoissa yleensä 20–25 prosenttia, e-kirjoissa 20–50 prosenttia. Sanaston maksamat lainauskorvaukset, tänä vuonna 25 senttiä per kirja, tuovat vähän lisää.

Talvitie on rahoittanut kirjailijan työnsä pääosin palkkatuloillaan. Kahteen kirjaan hän on saanut lisäksi apurahaa. Parhailiaan ovat käynnissä neuvottelut seitsemänneistä kirjasta, ja lisää on mitä todennäköisimmin tulossa sen jälkeenkin.

– Haluan ehdottomasti jatkaa. Mahdollisuus keskittyä pitkäjänteisesti yhteen aiheeseen tuo voimavaroja muuhunkin työhön. Sitä paitsi minä tykkään siitä, että saan kirjoittaa ihmisten tarinoita. Fiktiota en ole koskaan edes miettinyt.

Jossain edessä häämöttää myös mahdollisuus siirtyä kokonaan vapaaksi kirjailijaksi. Vielä ei kuitenkaan ole sen aika. ●

Poikkeuksellinen selviytymistarina

LIISA TALVITIE tuorein kirja ilmestyi syyskuun alussa. *Valoa ja varjoja*. **Jukka Jokiniemi** – sokean elämäntarina kertoo Innolux-designvalaisimia valmistavan Innojokin perustajasta ja toimitusjohtajasta **Jukka Jokiniemestä**, joka on sokeudestaan huolimatta rakentanut yrityksestään yhden Suomen menestyneimmistä valaisinbrändeistä.

Talvitie kuvailee Jokiniemen elämää poikkeukselliseksi selviytymistarinaksi, jota ovat sokeuden lisäksi varjostaneet myös avioero, auton alle jääminen ja oman lapsen kuolema.

– Jokiniemi on poikkeuksellinen luonne, lapsesta lähtien rohkea ja uskalias. Hän on voittanut useita purjehduskilpailuja näkövammaisten sarjassa ja reissanut ympäri maailmaa. Hänen elämäkertansa todella kannatti kirjoittaa, Talvitie sanoo. ●

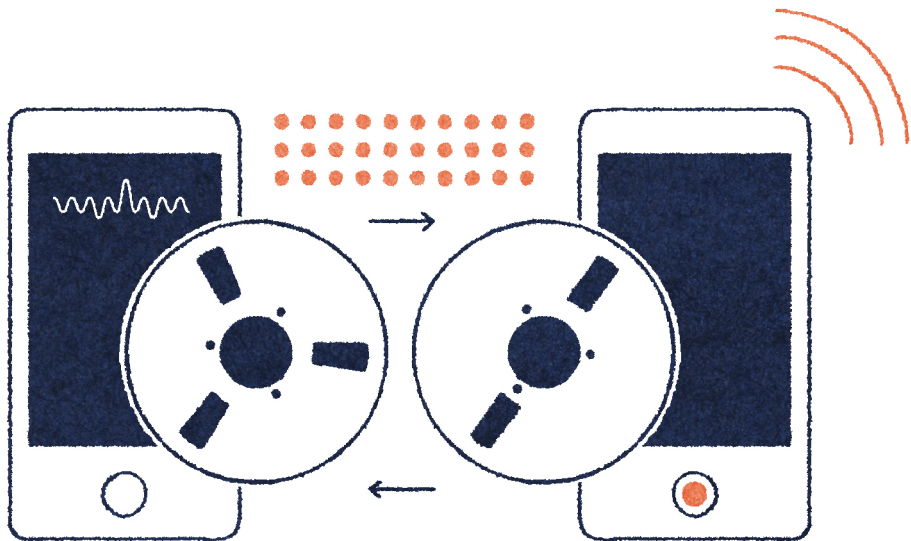
Tunnettujen henkilöiden yksityiselämä tietysti kiehtoo, mutta se ei ole tirkistelyä.

Ääni talteen – mutta miten?

Nolottaako nauhoittaa puhelut kaiuttimen kautta vanhalle sanelukoneelle?

Turha häpeillä. Niin tekevät muutkin.

TEKSTI TIINA VAHTERA KUVITUS OUTI KAINIEMI

Nauhoitamme puhelun palvelun laadun parantamiseksi.” Tämän kuulet soittaessasi lähes mihin tahansa virastoon tai palvelunumeroon.

Työpuhelijujen äänittämisen sallii myös vuoden alusta voimaan tullut tietosuojalaki, joka nojaa tietysti perustuslakiin: *Kansalainen saa nauhoittaa sellaiset puhelut, joihin itse osallistuu joko soittajana tai vastaajana.*

Haastateltavalle kuuluu mainita, että puhelu on haastattelu ja menee nauhalle.

VAAN MILLÄ nauhoittaa?

Täytyy olla tietotekniikan ammattilainen, jotta saa tolkun edes puolesta kaikista älypuhelinsovelluksista. Google Play -kaupassa nauhoitusapveja on tarjolla yli kaksisataa, pikkuisen eri maustein.

– Todennäköisesti ne ovat eri ihmisten kehittämiä samanlaisia tuotteita. Toisissa on toimintoja, joita kaikissa ei ole, luonnehtii ammattilainen Telia helpistä.

Google on asettanut yksityisyyden suojan vuoksi sovelluksille rajoituksia, joita ohjelmistojen

kehittäjät yrittävät ratkoa ja kiertää. Syynä molempiin toimiin on se, että puhelujen tallennusta koskeva laki vaihtelee eri maissa. Käyttäjää on ärsyttänyt erityisesti keväällä joihinkin sovelluksiin tullut muutos, jonka vuoksi vastaajan ääni ei enää tallennu.

Paljon käytetty applikaatio on ilmainen Call Recorder, joka tallentaa kaikki soittot, jos niin haluat. Voit myös asetuksella rajata nauhoittamasi puhelut. Uusimpien puhelimiin Android 9 -päivityksessä nauhoitus ei Google-rajoitusten

vuoksi ole enää mahdollista. Kehittäjä neuvookin olemaan päivittämättä 9:ää, mutta huomauttaa, että silloin kärsii myös tietoturva.

Maksullinen TapeACall on saatavilla sekä Androidiin että iPhoneen. Netin käyttäjäkokemusten perusteella se käy kalliiksi eikä ole kovin turvallinen, koska mukana on aina kolmas osapuoli, palveluntarjoaja. Sama turvallisuusuholi tosin koskee myös muita vastaavia palveluita.

TALLENNUSAPPIT ovat yleensä pilvipalveluita, mutta joissakin sovelluksissa puhelut voi tallentaa pelkästään puhelimen muistiin. Kotimaan ja ulkomaan politiikasta sekä arkaluontoisista rikosjutuista kirjoittavat toimittajat eivät tietoturvasyistä applikaatioita suosi.

Helsingin Sanomien talouden ja politiikan esimies, Tampereen yliopiston journalistiikan ex-vierailijaprofessori **Jussi Pullinen** sanoo, ettei käytä lainkaan pilveen nauhoittavia apppeja.

– Sen vuoksi, etten pysty kontrolloimaan mihin äänitys menee. Minulla on iPhone, joten en pystyisi Android-softia käyttämään.

Pullisen metodi on nauhuri ja puhelimesta siihen kulkeva välijohto.

HELSINGIN SANOMISSA on yleisemminkin mietitty paljon haastattelujen turvallisuutta. Perusohje on, ettei pilvipalveluja saa käyttää, vaan puhelut tallennetaan toimituksen omaan järjestelmään.

– Lämpäreillä pyörivä ohjelmamme on nimeltään One Note. Koneiden tallennus on salasanojin suojattu ja salakirjoitettu, mikä pitää suurimman osan haastateluistamme riittävän turvallisina, toimituspäällikkö **Esa Mäkinen** kertoo.

Hän pohtii tiedon tallentamista ylipäätään: yksiselitteisen turvallista tapaa ei ole.

– Tietoturva ja lähdesuoja lähtevät siitä, mitä vastaan suojaututaan. On eri asia haastatella poliisia kolarista kuin lähdesuojan alaista tyyppiä, jonka kohdalla pitää miettiä, onko nauhoittaminen edes järkevää.

Mäkisen mukaan jälkimmäisessä tapauksessa on ehkä viisainta tehdä muistiinpanot ilman nimiä.

– Millään suojauksella ei ole merkitystä, jos järjestäytynyttä rikollisuutta tutkivan toimittajan oven taa ilmestyy gorilla sanomaan, että puhelin ja nauhuri tänne tai löyn jakoavaimella päähän, Mäkinen havainnollistaa.

ILTALEHDESSÄ on niin ikään talon sisäinen järjestelmä, joka nauhoittaa automaattisesti kaikkien puhelut. Poliitikantoimittaja **Tommi Parkkonen** ei luota työnantajan sa tietoturvaan.

– Käytössä on Elisan pilvipalvelu. Olen kieltänyt puhelujeni nauhoittamisen enkä edes aktivoinut systeemiä omasta puolestani. Jos hakkerit pääsevät CIA:n, FBI:n ja Kremlin asioihin, mikseivät sitten meidän. En käytä mitään mistä jää digitaalinen jälki, Parkkonen sanoo.

Hän ei juuri nauhoita puheluitaan. Budjettilukuja ja muuta faktaa varten Parkkosella on ”old school” -meininki.

– Menen toimituksen puhelinkoppiin, panen kännykän kaiuttimelle ja vanhan sanelukoneen päälle.

Hyvin harvoin puhelujaan äänittää myöskään *Apu*-lehden toimittaja **Susanna Luikku**. Kun tilanne tulee, hän tekee samoin kuin Parkkonen: luuri kaiuttimelle ja nauhuri kehiin.

– Menetelmä voi kuulostaa naurettavalta, mutta se toimii. Useimmiten teen vain muistiinpanoja. Kasvokkain haastatelllessani käytän kännykkää.

YLEN FREENÄ työskentelevän **Marika Harjumaan** peruskapine on Androidin Call Recorder. Hänellä nauhoitukset ovat sujuuneet moitteetta.

– Hyvin tallennus pelittää. Olen pitkin kesää ja kokeeksi juuri äsken päivittänyt sekä puhelimen että appin. Sen asensi puhelimeeni entisen työnantajani puhelinklinikan kaveri, joka valitsi soveluksen netistä.

– Ylessä on tietysti myös oma nauhoitusjärjestelmä, koska ulos menevän äänen on oltava priimaa. Kun teen töitä sillä, kysyn haastateltavalta, voinko käyttää ääntä radiossa tai televisiossa, Harjuma sanoo. ●

Tämän jutun haastattelut nauhoitettiin vasta päivitetyn Samsung-puhelimen Call Recorderilla. Varmistuksena käytössä oli myös Olympus-sanelukone, jossa on korvamikrofoni.

Näin kollegat:

- Nauhoita talon systeemillä, jos mahdollista. Ellet luota siihen, käytä sanelukonetta.
- Puhelimen applikaatioilla puhelut voivat tallentua pilveen. Helppo ja varma tallennus saattaa olla tietosuojariski.
- Yhdistelmä kännykän kaiutin ja sanelukone (nauhuri) toimii useimmiten. Nauhuriin saa myös korvamikrofonin.
- Moni näpyttää tekstin puhelun aikana suoraan koneelle.
- Kynällä ja paperilla on vielä voimansa.

Alkuperäinen neula ja ruiskun ruiskunruiskut. Hauras on jätetty Etelä-Suomen hävettävään.

52

Varjojen puolella

HEIDI HEINO KUVAI SUSANNA KKKONEN

Puhtaita huumealoja, uusia ruiskuja, kondomeja ja terveysneuvontaa. Tämä pakettiauto työntekijöineen on monen huumeriippuvaisen ainoa kontakti normaaliin työssäkäyvien maailmaan.

Neula on uudemman pakettiauto. Osmat 0,2 millimetrin neulat ovat samalla tavalla valittu, mutta enimmäisikä on tällä pakettiauto.

53

HELMIJUTTU

Arasti ja asiallisesti

Kun toimittaja on aiheesta aivan pihalla, ja kaikki menee keskinkertaisesti, on pakko tsemptata. Silloin voi syntyä yllättävän hyvää jälkeä.

TEKSTI HEIDI HEINO

joka ovat lään huoneissa kunnossa käydäkseen ainalla.

– Jos tässä työssä vielä joku ”voi ei”-betä tulee, se on ehkä silloin, kun asiakas tulee tuntiin maan näköinen työssä. Siinä siinä on mukana vanhempi mies, Kati sanoo.

ÄSSÄÄ HIHAAN

Suomesta käytetään ei huumeita kuin Kati: Paraspöytä. Siellä liikun hennosti ja kolkallista, täällä ei enää nykyään.

– Meillä huumeet tulivat Venäjältä ja Virosta. Siellä tulee paljon ammattilaisia, jotka ovat aika arvostamattomia. Sitteen käytetään ammatillista, ja valittua vasti näitä lääkkeitä, Sobushina. Sekä käyttö on tos työssä.

Sobushina, tai nykyään useimmiten Suomeen, onhan oma hahmoo. Se lahestun lääketeollisuuden opidatitippuvuuden hoitoon.

”Voitaisi antaa vähän enemmän niitä neuloja. Toin kerran, ku löysin lääkkeitä mölille ja sit on kahella Cheepertit.”

”Sei, kun ei ole aasia antaa kun se viitastaa.”

Terminat on voin välttää mehua – jotta kukaan ei kukaan lääkkeitä huutamalla pihettä veteen aston lähtele.

Tuok hävönmekki lähtöistä portait väliin kun hoitoa lausutaan terveyskeskuksissa.

Roskokuomissa. Vainon jälkeä jätet on uudeen Espaanista hävön lävki.

Kati Pykälä Oksa, Jämsän lään ja niijänin heki.

”Johanna Hiltia käy eikä yhä asu aak ja pyrkii, toisena lään käykymä.”

– Moni on nyt rippuvainen pitkittäneeseen kuin aineen välikätkä. Välikätkä aineen toho on sama kuin kunnassa, se ei ole heille sama juttu, Kati kertoo.

Käiti ja kaan anakkasokan oia on korvausohjelmassa, mutta ovat pyy oia minun ilman muita aineita. He häkevät aamunin lääkkeen kilninkalta ja ostavat samoin lääkkeitä kulkokopista.

– Näin filitrit, jotta meillä saa, ovat sitä varien. Talletteja ei ole tarjottu huoneita ja pilliottelut, ja niiden soidoanet ovat tukkivat osasto. Niitä myytenään sitten filitritin.

VERONKAJALTA KIITÄÄ

Ohio korvausohjelmasta etten muhohatun Se tui Suomeen huumerippuvuuden hoitajajipaksi 1990. luvulla kiitännyt sitä siemini.

– Oia se hyvä asia, toisaa auton ryyntökiä Leo Lindroon.

– Hän optikele oisommitelmä ja on tustai. Minä vuorosa Vantaalla. Yhdessä kas on juuri vallittanut, että Myrmynen korvausohjelmalla ollaan turhan ankaria. Se myöhästyy lääkkeitä osasta minnitiin, jai läike samasta.

– Eihän me läimmitän. Minä Sobushinella ja pirjään pari päivän imänkin. Mura

oia saa metadonia, ne menee huumeon kunnon ilman lääkkeitä, Make valitsee.

Korvausohjelo ei ikään kunnille pätevä. Rattistumisen vaati sinänykyttä, eikä kolko kavertipäri vaihtamista ja todellista taidokovimaa. Veronmaksajan kaanella korvausohjelo on ollut hyvä utuuus.

– Se on edullista jopettua. Ilman sitä tällä kyytettiin hoitoita. Muutitit on huomattavasti parempi vaihtoehto kuin huumeita.

– Se on edullista jopettua, koska on pakko saada riittävä hoito, Leo sanoo.

Eikä se ole pelkkä edullisempi huumevaliokko. On raportoitu rattistumista ja väkivaltaa tilkitin. Korvausohjelmasta toimintatäykyä, ja moni potilas on

”Vähän liippemistä on tullut, mutta toivon, että ensi viikolla muok ei näy täällä. Mä saan ruokaa laitettua ja muuta sellasta.”

”Voi ei – hetki tulee, kun asiakkaana on nuoren näköinen tyttö. Usein mukana on vanhempi mies.”

kunnotuun työelämään, vaikka rippuvuus Sobushinesta jättäkin.

Hoitoon pääsee, jos takana on vosteriopeidihistoria ja useampi epäonnistunut karkortyö. Helsingissä joutuu jonotamaan kunnassaan ennen pätyä hoitavaksi.

– Se on voi olla pitkä aika. Vantaalainen Sami on ollut korvausohjelmassa jo kolme vuotta. Hän tarvitsee 300 euroa vuosika. Puhutteen elämä ei ole vielä ihan lähellä.

– Vähän liippemistä on tullut, mutta toivon, että ensi viikolla muok ei näy täällä. Eihän on parempaa. Mä haluan kullivie. Mä saan ruokaa laitettua ja muuta sellasta.

– Se on jo hyvin. Jos on toisinaan koulussa, elämästä tulee vaikeaa. Aamulla tarvitsee ammatillista, jotta pystyy toimimaan. Vähän ei saa mukautua ilman sitä lääkkeitä. Valvellaokouka menee mieltä etsi, mutta väköt ottaa aineita ja mieltä säisi rahan. Kalkkeun niityy tullaista

– Ei se on edullista jopettua. Ilman sitä tällä kyytettiin hoitoita. Muutitit on huomattavasti parempi vaihtoehto kuin huumeita.

– Se on edullista jopettua, koska on pakko saada riittävä hoito, Leo sanoo.

Eikä se ole pelkkä edullisempi huumevaliokko. On raportoitu rattistumista ja väkivaltaa tilkitin. Korvausohjelmasta toimintatäykyä, ja moni potilas on

EPÄONNISTUMISEN YMMÄRTÄJÄT

Päihdepoti on radak ala hoitajajipaksi. Hoitoa asiasta epäpuhava vähän.

– Monilla on useampi diagnositi. kaksimuutattimen mielialahallit, masennus, päihderippuvuus, huono kerton.

– Ne ovat pienin juttuja, jotta lähtökä.

Sillä, että joku ankaa, joka vuorosa 2008 oli aggressiivinen, käyttäytyi nyt hyvin ja päätti korvausohjelmalla. Tai että joku pöyry taas käyttämättä ohuimpia seuloja. Ne ovat parhaita aineita.

Eikä tällaisesta kyytystä? Alavaltakyytystä mieltä Kati ja Jaana. Päihdehoitajat ei hakeloidu sellaiseen, joka ei ymmärrä epäonnistumista. Kati muistaa ensimmäinen keuhkopöyhäkkänsä sairaalassa. Nuorta sairastamattomalla jopettajaksi kunnalla, miten rumaati hoitajan pulttuun huumeongelmasta potilasta. Saman keisin aikana Katiin ei ollut sabbat, miten sama potilas toisti viisi kertaa elämänsä jokin välinä toisin kuin minä, Jaana miettii.

munna kuin loettaa pärjällyä ja tuloosa samalla omalla elämänsä. Tällä heikkellä ikänsä on asento.

– Seuravaksi se menee seuraamaan sitä. On yrittänyt ottaa jo kaksi viikkoa.

EPÄONNISTUMISEN YMMÄRTÄJÄT

Päihdepoti on radak ala hoitajajipaksi. Hoitoa asiasta epäpuhava vähän.

– Monilla on useampi diagnositi. kaksimuutattimen mielialahallit, masennus, päihderippuvuus, huono kerton.

– Ne ovat pienin juttuja, jotta lähtökä.

Sillä, että joku ankaa, joka vuorosa 2008 oli aggressiivinen, käyttäytyi nyt hyvin ja päätti korvausohjelmalla. Tai että joku pöyry taas käyttämättä ohuimpia seuloja. Ne ovat parhaita aineita.

Eikä tällaisesta kyytystä? Alavaltakyytystä mieltä Kati ja Jaana. Päihdehoitajat ei hakeloidu sellaiseen, joka ei ymmärrä epäonnistumista. Kati muistaa ensimmäinen keuhkopöyhäkkänsä sairaalassa. Nuorta sairastamattomalla jopettajaksi kunnalla, miten rumaati hoitajan pulttuun huumeongelmasta potilasta. Saman keisin aikana Katiin ei ollut sabbat, miten sama potilas toisti viisi kertaa elämänsä jokin välinä toisin kuin minä, Jaana miettii.

KIVIJÄ TYYPPEÄ, VÄHÄN RASITAVIA

Neula auto seisoissa yhdistää parkkipaikkala, kuin maastokortissa sitä, että jos jousimalla käytäs samaa tilaa kunnollisen ihmisen kanssa.

Kunnolliset asiakkaat polkivat, että markkari jättivät neuloja heidän parkkipaikkala, mutta ei niitä ole löytyvä. Auton lähele ei saa jättää jättämättä.

– Meidän asiakkaat on kivijä, niin kuin nyt olet nähnyt. He tietävät, että tarviotamme hyvä, ja että ei kannata mokata työtä.

Kivijä, että minni? Arvaamattomia, joutoa. Ukkavaiv? Eikö oleikseen loikkaan. Kärräimättömiä, sanovat Jaana ja Kati. Hyvä lehti hoitajajipaksi otantamasta. Rastittavia maastamononitajia väliin, henkisesti muuttokäitiä jamahtaneita. Hyvin avoimia ja mukava ihmisiä, usein. Heillä on menetty jossain vaiheessa elämänsä jokin välinä toisin kuin minä, Jaana miettii.

HUUME-SUOMI

Suomesta on 18000-30000 lauvon huumeiden käyttäjä. THL arvioi. Kolmasosa asuu päihdepuhuvuudessa. Määrä on lievästi kasvussa.

– Keskimääräinen käyttäjä on 25-35-vuotias mies, Nuori on noin kolmasosa.

KIVIJÄ TYYPPEÄ, VÄHÄN RASITAVIA

Neula auto seisoissa yhdistää parkkipaikkala, kuin maastokortissa sitä, että jos jousimalla käytäs samaa tilaa kunnollisen ihmisen kanssa.

Kunnolliset asiakkaat polkivat, että markkari jättivät neuloja heidän parkkipaikkala, mutta ei niitä ole löytyvä. Auton lähele ei saa jättää jättämättä.

– Meidän asiakkaat on kivijä, niin kuin nyt olet nähnyt. He tietävät, että tarviotamme hyvä, ja että ei kannata mokata työtä.

Kivijä, että minni? Arvaamattomia, joutoa. Ukkavaiv? Eikö oleikseen loikkaan. Kärräimättömiä, sanovat Jaana ja Kati. Hyvä lehti hoitajajipaksi otantamasta. Rastittavia maastamononitajia väliin, henkisesti muuttokäitiä jamahtaneita. Hyvin avoimia ja mukava ihmisiä, usein. Heillä on menetty jossain vaiheessa elämänsä jokin välinä toisin kuin minä, Jaana miettii.

HUUME-SUOMI

Suomesta on 18000-30000 lauvon huumeiden käyttäjä. THL arvioi. Kolmasosa asuu päihdepuhuvuudessa. Määrä on lievästi kasvussa.

– Keskimääräinen käyttäjä on 25-35-vuotias mies, Nuori on noin kolmasosa.

KIVIJÄ TYYPPEÄ, VÄHÄN RASITAVIA

Neula auto seisoissa yhdistää parkkipaikkala, kuin maastokortissa sitä, että jos jousimalla käytäs samaa tilaa kunnollisen ihmisen kanssa.

Kunnolliset asiakkaat polkivat, että markkari jättivät neuloja heidän parkkipaikkala, mutta ei niitä ole löytyvä. Auton lähele ei saa jättää jättämättä.

– Meidän asiakkaat on kivijä, niin kuin nyt olet nähnyt. He tietävät, että tarviotamme hyvä, ja että ei kannata mokata työtä.

HUUME-SUOMI

Suomesta on 18000-30000 lauvon huumeiden käyttäjä. THL arvioi. Kolmasosa asuu päihdepuhuvuudessa. Määrä on lievästi kasvussa.

– Keskimääräinen käyttäjä on 25-35-vuotias mies, Nuori on noin kolmasosa.

KIVIJÄ TYYPPEÄ, VÄHÄN RASITAVIA

Neula auto seisoissa yhdistää parkkipaikkala, kuin maastokortissa sitä, että jos jousimalla käytäs samaa tilaa kunnollisen ihmisen kanssa.

Kunnolliset asiakkaat polkivat, että markkari jättivät neuloja heidän parkkipaikkala, mutta ei niitä ole löytyvä. Auton lähele ei saa jättää jättämättä.

– Meidän asiakkaat on kivijä, niin kuin nyt olet nähnyt. He tietävät, että tarviotamme hyvä, ja että ei kannata mokata työtä.

HUUME-SUOMI

Suomesta on 18000-30000 lauvon huumeiden käyttäjä. THL arvioi. Kolmasosa asuu päihdepuhuvuudessa. Määrä on lievästi kasvussa.

– Keskimääräinen käyttäjä on 25-35-vuotias mies, Nuori on noin kolmasosa.

KIVIJÄ TYYPPEÄ, VÄHÄN RASITAVIA

Neula auto seisoissa yhdistää parkkipaikkala, kuin maastokortissa sitä, että jos jousimalla käytäs samaa tilaa kunnollisen ihmisen kanssa.

Kunnolliset asiakkaat polkivat, että markkari jättivät neuloja heidän parkkipaikkala, mutta ei niitä ole löytyvä. Auton lähele ei saa jättää jättämättä.

– Meidän asiakkaat on kivijä, niin kuin nyt olet nähnyt. He tietävät, että tarviotamme hyvä, ja että ei kannata mokata työtä.

HUUME-SUOMI

Suomesta on 18000-30000 lauvon huumeiden käyttäjä. THL arvioi. Kolmasosa asuu päihdepuhuvuudessa. Määrä on lievästi kasvussa.

– Keskimääräinen käyttäjä on 25-35-vuotias mies, Nuori on noin kolmasosa.

KIVIJÄ TYYPPEÄ, VÄHÄN RASITAVIA

Neula auto seisoissa yhdistää parkkipaikkala, kuin maastokortissa sitä, että jos jousimalla käytäs samaa tilaa kunnollisen ihmisen kanssa.

Kunnolliset asiakkaat polkivat, että markkari jättivät neuloja heidän parkkipaikkala, mutta ei niitä ole löytyvä. Auton lähele ei saa jättää jättämättä.

– Meidän asiakkaat on kivijä, niin kuin nyt olet nähnyt. He tietävät, että tarviotamme hyvä, ja että ei kannata mokata työtä.

HUUME-SUOMI

Suomesta on 18000-30000 lauvon huumeiden käyttäjä. THL arvioi. Kolmasosa asuu päihdepuhuvuudessa. Määrä on lievästi kasvussa.

– Keskimääräinen käyttäjä on 25-35-vuotias mies, Nuori on noin kolmasosa.

KIVIJÄ TYYPPEÄ, VÄHÄN RASITAVIA

Neula auto seisoissa yhdistää parkkipaikkala, kuin maastokortissa sitä, että jos jousimalla käytäs samaa tilaa kunnollisen ihmisen kanssa.

Kunnolliset asiakkaat polkivat, että markkari jättivät neuloja heidän parkkipaikkala, mutta ei niitä ole löytyvä. Auton lähele ei saa jättää jättämättä.

– Meidän asiakkaat on kivijä, niin kuin nyt olet nähnyt. He tietävät, että tarviotamme hyvä, ja että ei kannata mokata työtä.

HUUME-SUOMI

Suomesta on 18000-30000 lauvon huumeiden käyttäjä. THL arvioi. Kolmasosa asuu päihdepuhuvuudessa. Määrä on lievästi kasvussa.

– Keskimääräinen käyttäjä on 25-35-vuotias mies, Nuori on noin kolmasosa.

KIVIJÄ TYYPPEÄ, VÄHÄN RASITAVIA

Neula auto seisoissa yhdistää parkkipaikkala, kuin maastokortissa sitä, että jos jousimalla käytäs samaa tilaa kunnollisen ihmisen kanssa.

Kunnolliset asiakkaat polkivat, että markkari jättivät neuloja heidän parkkipaikkala, mutta ei niitä ole löytyvä. Auton lähele ei saa jättää jättämättä.

– Meidän asiakkaat on kivijä, niin kuin nyt olet nähnyt. He tietävät, että tarviotamme hyvä, ja että ei kannata mokata työtä.

HUUME-SUOMI

Suomesta on 18000-30000 lauvon huumeiden käyttäjä. THL arvioi. Kolmasosa asuu päihdepuhuvuudessa. Määrä on lievästi kasvussa.

– Keskimääräinen käyttäjä on 25-35-vuotias mies, Nuori on noin kolmasosa.

KIVIJÄ TYYPPEÄ, VÄHÄN RASITAVIA

Neula auto seisoissa yhdistää parkkipaikkala, kuin maastokortissa sitä, että jos jousimalla käytäs samaa tilaa kunnollisen ihmisen kanssa.

Kunnolliset asiakkaat polkivat, että markkari jättivät neuloja heidän parkkipaikkala, mutta ei niitä ole löytyvä. Auton lähele ei saa jättää jättämättä.

– Meidän asiakkaat on kivijä, niin kuin nyt olet nähnyt. He tietävät, että tarviotamme hyvä, ja että ei kannata mokata työtä.

HUUME-SUOMI

Suomesta on 18000-30000 lauvon huumeiden käyttäjä. THL arvioi. Kolmasosa asuu päihdepuhuvuudessa. Määrä on lievästi kasvussa.

– Keskimääräinen käyttäjä on 25-35-vuotias mies, Nuori on noin kolmasosa.

KIVIJÄ TYYPPEÄ, VÄHÄN RASITAVIA

Neula auto seisoissa yhdistää parkkipaikkala, kuin maastokortissa sitä, että jos jousimalla käytäs samaa tilaa kunnollisen ihmisen kanssa.

Kunnolliset asiakkaat polkivat, että markkari jättivät neuloja heidän parkkipaikkala, mutta ei niitä ole löytyvä. Auton lähele ei saa jättää jättämättä.

– Meidän asiakkaat on kivijä, niin kuin nyt olet nähnyt. He tietävät, että tarviotamme hyvä, ja että ei kannata mokata työtä.

HUUME-SUOMI

Suomesta on 18000-30000 lauvon huumeiden käyttäjä. THL arvioi. Kolmasosa asuu päihdepuhuvuudessa. Määrä on lievästi kasvussa.

– Keskimääräinen käyttäjä on 25-35-vuotias mies, Nuori on noin kolmasosa.

KIVIJÄ TYYPPEÄ, VÄHÄN RASITAVIA

Neula auto seisoissa yhdistää parkkipaikkala, kuin maastokortissa sitä, että jos jousimalla käytäs samaa tilaa kunnollisen ihmisen kanssa.

Kunnolliset asiakkaat polkivat, että markkari jättivät neuloja heidän parkkipaikkala, mutta ei niitä ole löytyvä. Auton lähele ei saa jättää jättämättä.

– Meidän asiakkaat on kivijä, niin kuin nyt olet nähnyt. He tietävät, että tarviotamme hyvä, ja että ei kannata mokata työtä.

HUUME-SUOMI

Suomesta on 18000-30000 lauvon huumeiden käyttäjä. THL arvioi. Kolmasosa asuu päihdepuhuvuudessa. Määrä on lievästi kasvussa.

– Keskimääräinen käyttäjä on 25-35-vuotias mies, Nuori on noin kolmasosa.

KIVIJÄ TYYPPEÄ, VÄHÄN RASITAVIA

Neula auto seisoissa yhdistää parkkipaikkala, kuin maastokortissa sitä, että jos jousimalla käytäs samaa tilaa kunnollisen ihmisen kanssa.

Kunnolliset asiakkaat polkivat, että markkari jättivät neuloja heidän parkkipaikkala, mutta ei niitä ole löytyvä. Auton lähele ei saa jättää jättämättä.

– Meidän asiakkaat on kivijä, niin kuin nyt olet nähnyt. He tietävät, että tarviotamme hyvä, ja että ei kannata mokata työtä.

HUUME-SUOMI

Suomesta on 18000-30000 lauvon huumeiden käyttäjä. THL arvioi. Kolmasosa asuu päihdepuhuvuudessa. Määrä on lievästi kasvussa.

– Keskimääräinen käyttäjä on 25-35-vuotias mies, Nuori on noin kolmasosa.

KIVIJÄ TYYPPEÄ, VÄHÄN RASITAVIA

Neula auto seisoissa yhdistää parkkipaikkala, kuin maastokortissa sitä, että jos jousimalla käytäs samaa tilaa kunnollisen ihmisen kanssa.

Kunnolliset asiakkaat polkivat, että markkari jättivät neuloja heidän parkkipaikkala, mutta ei niitä ole löytyvä. Auton lähele ei saa jättää jättämättä.

– Meidän asiakkaat on kivijä, niin kuin nyt olet nähnyt. He tietävät, että tarviotamme hyvä, ja että ei kannata mokata työtä.

HUUME-SUOMI

Suomesta on 18000-30000 lauvon huumeiden käyttäjä. THL arvioi. Kolmasosa asuu päihdepuhuvuudessa. Määrä on lievästi kasvussa.

– Keskimääräinen käyttäjä on 25-35-vuotias mies, Nuori on noin kolmasosa.

KIVIJÄ TYYPPEÄ, VÄHÄN RASITAVIA

Neula auto seisoissa yhdistää parkkipaikkala, kuin maastokortissa sitä, että jos jousimalla käytäs samaa tilaa kunnollisen ihmisen kanssa.

Kunnolliset asiakkaat polkivat, että markkari jättivät neuloja heidän parkkipaikkala, mutta ei niitä ole löytyvä. Auton lähele ei saa jättää jättämättä.

– Meidän asiakkaat on kivijä, niin kuin nyt olet nähnyt. He tietävät, että tarviotamme hyvä, ja että ei kannata mokata työtä.

HUUME-SUOMI

Suomesta on 18000-30000 lauvon huumeiden käyttäjä. THL arvioi. Kolmasosa asuu päihdepuhuvuudessa. Määrä on lievästi kasvussa.

– Keskimääräinen käyttäjä on 25-35-vuotias mies, Nuori on noin kolmasosa.

KIVIJÄ TYYPPEÄ, VÄHÄN RASITAVIA

Neula auto seisoissa yhdistää parkkipaikkala, kuin maastokortissa sitä, että jos jousimalla käytäs samaa tilaa kunnollisen ihmisen kanssa.

Kunnolliset asiakkaat polkivat, että markkari jättivät neuloja heidän parkkipaikkala, mutta ei niitä ole löytyvä. Auton lähele ei saa jättää jättämättä.

– Meidän asiakkaat on kivijä, niin kuin nyt olet nähnyt. He tietävät, että tarviotamme hyvä, ja että ei kannata mokata työtä.

HUUME-SUOMI

Suomesta on 18000-30000 lauvon huumeiden käyttäjä. THL arvioi. Kolmasosa asuu päihdepuhuvuudessa. Määrä on lievästi kasvussa.

– Keskimääräinen käyttäjä on 25-35-vuotias mies, Nuori on noin kolmasosa.

KIVIJÄ TYYPPEÄ, VÄHÄN RASITAVIA

Neula auto seisoissa yhdistää parkkipaikkala, kuin maastokortissa sitä, että jos jousimalla käytäs samaa tilaa kunnollisen ihmisen kanssa.

Kunnolliset asiakkaat polkivat, että markkari jättivät neuloja heidän parkkipaikkala, mutta ei niitä ole löytyvä. Auton lähele ei saa jättää jättämättä.

– Meidän asiakkaat on kivijä, niin kuin nyt olet nähnyt. He tietävät, että tarviotamme hyvä, ja että ei kannata mokata työtä.

HUUME-SUOMI

Suomesta on 18000-30000 lauvon huumeiden käyttäjä. THL arvioi. Kolmasosa asuu päihdepuhuvuudessa. Määrä on lievästi kasvussa.

– Keskimääräinen käyttäjä on 25-35-vuotias mies, Nuori on noin kolmasosa.

KIVIJÄ TYYPPEÄ, VÄHÄN RASITAVIA

Neula auto seisoissa yhdistää parkkipaikkala, kuin maastokortissa sitä, että jos jousimalla käytäs samaa tilaa kunnollisen ihmisen kanssa.

Kunnolliset asiakkaat polkivat, että markkari jättivät neuloja heidän parkkipaikkala, mutta ei niitä ole löytyvä. Auton lähele ei saa jättää jättämättä.

– Meidän asiakkaat on kivijä, niin kuin nyt olet nähnyt. He tietävät, että tarviotamme hyvä, ja että ei kannata mokata työtä.

HUUME-SUOMI

Suomesta on 18000-30000 lauvon huumeiden käyttäjä. THL arvioi. Kolmasosa asuu päihdepuhuvuudessa. Määrä on lievästi kasvussa.

– Keskimääräinen käyttäjä on 25-35-vuotias mies, Nuori on noin kolmasosa.

KIVIJÄ TYYPPEÄ, VÄHÄN RASITAVIA

Neula auto seisoissa yhdistää parkkipaikkala, kuin maastokortissa sitä, että jos jousimalla käytäs samaa tilaa kunnollisen ihmisen kanssa.

Kunnolliset asiakkaat polkivat, että markkari jättivät neuloja heidän parkkipaikkala, mutta ei niitä ole löytyvä. Auton lähele ei saa jättää jättämättä.

– Meidän asiakkaat on kivijä, niin kuin nyt olet nähnyt. He tietävät, että tarviotamme hyvä, ja että ei kannata mokata työtä.

HUUME-SUOMI

Suomesta on 18000-30000 lauvon huumeiden käyttäjä. THL arvioi. Kolmasosa asuu päihdepuhuvuudessa. Määrä on lievästi kasvussa.

– Keskimääräinen käyttäjä on 25-35-vuotias mies, Nuori on noin kolmasosa.

KIVIJÄ TYYPPEÄ, VÄHÄN RASITAVIA

Neula auto seisoissa yhdistää parkkipaikkala, kuin maastokortissa sitä, että jos jousimalla käytäs samaa tilaa kunnollisen ihmisen kanssa.

Kunnolliset asiakkaat polkivat, että markkari jättivät neuloja heidän parkkipaikkala, mutta ei niitä ole löytyvä. Auton lähele ei saa jättää jättämättä.

– Meidän asiakkaat on kivijä, niin kuin nyt olet nähnyt. He tietävät, että tarviotamme hyvä, ja että ei kannata mokata työtä.

HUUME-SUOMI

Suomesta on 18000-30000 lauvon huumeiden käyttäjä. THL arvioi. Kolmasosa asuu päihdepuhuvuudessa. Määrä on lievästi kasvussa.

– Keskimääräinen käyttäjä on 25-35-vuotias mies, Nuori on noin kolmasosa.

KIVIJÄ TYYPPEÄ, VÄHÄN RASITAVIA

Neula auto seisoissa yhdistää parkkipaikkala, kuin maastokortissa sitä, että jos jousimalla käytäs samaa tilaa kunnollisen ihmisen kanssa.

Kunnolliset asiakkaat polkivat, että markkari jättivät neuloja heidän parkkipaikkala, mutta ei niitä ole löytyvä. Auton lähele ei saa jättää jättämättä.

– Meidän asiakkaat on kivijä, niin kuin nyt olet nähnyt. He tietävät, että tarviotamme hyvä, ja että ei kannata mokata työtä.

HUUME-SUOMI

Suomesta on 18000-30000 lauvon huumeiden käyttäjä. THL arvioi. Kolmasosa asuu päihdepuhuvuudessa. Määrä on lievästi kasvussa.

– Keskimääräinen käyttäjä on 25-35-vuotias mies, Nuori on noin kolmasosa.

KIVIJÄ TYYPPEÄ, VÄHÄN RASITAVIA

Neula auto seisoissa yhdistää parkkipaikkala, kuin maastokortissa sitä, että jos jousimalla käytäs samaa tilaa kunnollisen ihmisen kanssa.

Kunnolliset asiakkaat polkivat, että markkari jättivät neuloja heidän parkkipaikkala, mutta ei niitä ole löytyvä. Auton lähele ei saa jättää jättämättä.

– Meidän asiakkaat on kivijä, niin kuin nyt olet nähnyt. He tietävät, että tarviotamme hyvä, ja että ei kannata mokata työtä.

HUUME-SUOMI

Suomesta on 18000-30000 lauvon huumeiden käyttäjä. THL arvioi. Kolmasosa asuu päihdepuhuvuudessa. Määrä on lievästi kasvussa.

– Keskimääräinen käyttäjä on 25-35-vuotias mies, Nuori on noin kolmasosa.

KIVIJÄ TYYPPEÄ, VÄHÄN RASITAVIA

Neula auto seisoissa yhdistää parkkipaikkala, kuin maastokortissa sitä, että jos jousimalla käytäs samaa tilaa kunnollisen ihmisen kanssa.

Kunnolliset asiakkaat polkivat, että markkari jättivät neuloja heidän parkkipaikkala, mutta ei niitä ole löytyvä. Auton lähele ei saa jättää jättämättä.

– Meidän asiakkaat on kivijä, niin kuin nyt olet nähnyt. He tietävät, että tarviotamme hyvä, ja että ei kannata mokata työtä.

HUUME-SUOMI

Suomesta on 18000-30000 lauvon huumeiden käyttäjä. THL arvioi. Kolmasosa asuu päihdepuhuvuudessa. Määrä on lievästi kasvussa.

– Keskimääräinen käyttäjä on 25-35-vuotias mies, Nuori on noin kolmasosa.

KIVIJÄ TYYPPEÄ, VÄHÄN RASITAVIA

Neula auto seisoissa yhdistää parkkipaikkala, kuin maastokortissa sitä, että jos jousimalla käytäs samaa tilaa kunnollisen ihmisen kanssa.

Kunnolliset asiakkaat polkivat, että markkari jättivät neuloja heidän parkkipaikkala, mutta ei niitä ole löytyvä. Auton lähele ei saa jättää jättämättä.

– Meidän asiakkaat on kivijä, niin kuin nyt olet nähnyt. He tietävät, että tarviotamme hyvä, ja että ei kannata mokata työtä.

HUUME-SUOMI

Suomesta on 18000-30000 lauvon huumeiden käyttäjä. THL arvioi. Kolmasosa asuu päihdepuhuvuudessa. Määrä on lievästi kasvussa.

– Keskimääräinen käyttäjä on 25-35-vuotias mies, Nuori on noin kolmasosa.

Journalistin takasivulla oli ennen tapana jaella mediakriittisiä muikkareita toimittajille, jotka olivat epäonnistuneet. Kerran, joulukuussa 2014, lehti teki joulun hengessä poikkeuksen ja julkaisi naljailun sijasta pelkkiä kehuja. Minun juttuni sai maininnan! Siinä sanottiin suunnilleen, että ”yleensä naistenlehtien reportaasit eivät ole kovin hyviä, mutta tällä kertaa *Me Naisissa* on onnistuttu”.

Tunnustus lämmitti mieltä, vaikka ehkä *Me Naisten* reportaasitiimin toimittajana olisi ollut kivempi ajatella, että onnistuu enemmän yleensä kuin kerran. Toisaalta, lyhyehköjen reportaa-siemme ei kai ole tarkoituskaan jäädä loistamaan majakkain lailla journalistin meren ylle.

Onnistunut juttuni kertoi Diakonissalaitoksen liikkuvasta terveydenhoitoyksiköstä. Siinä seurattiin työvuoron ajan pikkubussia, josta huumeriippuvaiset saivat käydä hakemassa neuloja, muita piikitystarvikkeita, laastareita ja kondomeja.

Juttuidea tuli työkaverilta, joka oli lukenut *Hesarista* kiinnostavan jutun pääkaupunkiseudun huumeilatasteesta. Hän keksi, että juttussa mainittu neulanvai

Jutun kirjoittaja Heidi Heino on ollut toimittajana Me Naiset -lehdessä vuodesta 2009. Heino pääsi vuonna 2009 työvoimapolitiittisen koulutuksen kautta harjoittelijaksi Me Naisiin ja on sittemmin ollut lehdessä töissä. Hän kirjoittaa juttuja ajankohtaisista aiheista.

lupasin selvittää Diakonissalaitokselta, pääsivinkö seuraamaan heidän työtään. Heille sopi, ja tapasimme syksyisenä tiistai-iltana maunulalaisella parkkipaikalla.

Neulanvaihtoautossa oli ahdasta, ja olimme valokuvaajan kanssa koko ajan tiellä tai tungettelemassa: ”Voinko kuvata, kun kaadat neuloja sinne roskikseen?” Diakonissalaitoksen **Jaana Malinen** ja **Kati Pyötsiä** vastailivat kärsivällisesti kysymyksiin. Niitä riitti, koska en ennestään tiennyt huumeidenkäytöstä oikein mitään. Mitä huumeita Suomessa käytetään? (Muuntohuumeita ja korvaushoitolääkkeitä.) Onko korvaushoidossa järkeä? (Useimpien mielestä on: se vähentää laittomia huumeita ja pitää narkomaanit paremmassa kunnossa.) Onko hyvä idea jakaa ilmaiseksi huumeneuloja? (On.)

Ajattelin, että itse neulanvaihtoauto ja sen työntekijät olisivat jutussa taustalla, ja pääosassa olisivat elämästään kertovat asiakkaat. Se osoittautui vaikeaksi. Asiakkaat päylyivät ympärilleen ja kiirehtivät pois neula-auton luota. Minua ujostutti kysellä heiltä kysymyksiäni, joista paistoi, että pumpulissa kasvanut porvaristo tässä tirkistelee vierasta elämämuotoa. Lyhyistä haastatteluista ei irronnut artikkeliin keskushenkilöä.

Henkilökunta puolestaan toivoi, että asiakkaita ei tunnistaisi jutusta. Kerran aikaisemmin oli näet käynyt niin, että joku oli puhunut avomielisesti nimellään ja naamallaan huumeongelmastaan, ja hänen läheisensä oli saanut tietää asiasta lehdestä. Kuvaajalle juttukeikasta tuli haasteellinen: otapa kiinnostavaa reportaasikuva, jossa ketään ei näy kunnolla.

Olin illan jälkeen hämmentynyt. Sainkohan koko hommasta mitään selvää? Ilmeisesti en: nyt jutun luettuani huomaan, että olen käynyt autolla uudelleen ja lisäksi soittanut Diakonissalaitokselle.

ASIALINJALLA LOPPUUN ASTI

Minulla on taipumus yrittää kirjoittaa mukaansatempaavasti, ja sen vuoksi kirjoitelmiin tulee helposti humoristinen sävy. Koetin tällä kertaa välttää sitä, koska aihe ei ollut yhtään hauska. Kun yksi haastattelemani neula-auton asiakkaista totesi loppukaneetikseen, että kenenkään ei kannattaisi lähteä hänen tielleen ja että ”elämä on parasta huumetta”, olen varmasti ollut vaikean paikan edessä. Miten olen voinut välttää pakottavan tarpeen veistellä

jotain siitä, mikä mahtaa olla toiseksi parasta huumetta? Amfetamiini? Buprenorfiini? Lopputuloksessa puujalkavitsiä ei ole, joten olen joko malttanut mieleni tai editoija on käyttänyt tyylitajuaan.

Jutusta tuli muutenkin aivan asiallinen, jeesustelematon perustason esitys, jossa kysytään paljon kysymyksiä ja kerrotaan vähän sekä huumeidenkäytöstä että päihdetyöstä Suomessa. Palikka-aisuus on ehkä rasittanut niitä lukijoita, joille aihe on tuttu, mutta palautteesta päätellen moni on saanut uutta tietoa.

Monet jutun faktat ovat nykyään vanhentuneita, ja neulanvaihtoauton pysäkit ja henkilökuntakin ovat vaihtuneet. Se pitää edelleen paikkansa, että korvaushoito ei muista hyvistä puolistaan huolimatta yleensä auta vieroittumaan huumeista.

Oli ehkä hyvä, etten saanut juttuun ketään

asiakkaista kertomaan elämäntarinaansa. Se olisi ollut kiinnostavaa, mutta vähän plääh. Sitteen olisin alussa esitellyt jonkun ”Miran, 28”, ja palannut lopuksi tilanteeseen, jossa Miran sel-

kä loittonee ja katoaa kerrostalojen katveeseen: ”Tämä viikko menee näin, mutta kuka tietää. Ehkä Mira ei enää ensi tiistaina tarvitse uusia neuloja.” Sen sijaan loppulauseena on nyt neula-auton työntekijän Jaana Malisen luonnehdinta neulanvaihtoauton asiakaskunnasta, ja se on paljon parempi: ”Heillä on vain mennyt jossain vaiheessa elämää jokin valinta toisin kuin meillä.” ●

Asiakkaat pälyilivät ympäriin ja kiirehtivät pois neula-auton luota.

Jos alkuperäinen juttu kiinnostaa, tämä QR-koodi johdattaa sen juurille.

www.kosmos.fi

KULINAARISTA KULTTUURIA VUODESTA 1924

	OSUUSKUNTA MEDIAKOLLEKTIIVI	OSUUSKUNTA LILITH	OSUUSKUNTA KOMEETTA
PERUSTETTU	2014	1996	1997
JÄSENIÄ	13	400 +	170
JOURNALISTEJA	3-4	50	20+
LIIVEVAIHTO (€)	50 000-80 000	3,5 milj.	84 0000
MITÄ PALVELU MAKSAA?	Osuuskuntamaksu 400€, 10 % lasku- tuksesta. Kun laskuttaa enemmän, maksu- prosentti alenee alimmillaan 6 %:iin.	Osuusmaksu 50,46€, liittymismaksu 292€. Laskutuksesta 1-10 % yhteisen talouden hoitamiseen.	Osuuskunta- ja liittymismaksut 150€, 9,5 % alvittomasta laskutuksesta, enint. 110€/lasku/työntekijä ja väh. 5€/lasku.
MUUTA?	Media-alan akateemisten tutkijoiden ja journalistien tiivis yhteisö, jolla yhteisiä hankkeita mm. <i>Häiritsevä palaute.fi</i> -sivusto	Voi tehdä myös julkisella tuella tai apurahalla rahoitettuja hankkeita. Kuluja on mahdollista tuoda yrityksen kirjanpitoon.	Orastava seitikki-yhtyeen jäsenen keikkalaskutustaan varten perustama. Toimii Tampereella.

Yksinyrittäjän apulaiset

Kun joudut työttömäksi tai teet keikkaa varsinaisen työsi ohella, työosuuskunnasta tai laskutuspalvelusta voi olla hyötyä. Lööppi vertaili seitsemää eri palveluntarjoajaa.

TEKSTI RIITTA LEHTIMÄKI

Kyymmenisen vuotta sitten media-alan akateemiset tutkijat havahtuivat siihen, että maa keinuu heidän allaan sekä akateemisessa maailmassa että media-alalla.

– Meitä oli muutamia ihmisiä, jotka emme halunneet roikkua yliopistolla pätkätöissä. Tahdoimme turvata oman työllisyytemme, työosuuskunta Mediakollektiivin perustajiin kuuluva viestinnän tutkija, kauppatieteiden tohtori **Annamari Huovinen** sanoo.

Poppoo pohti yhteisen osakeyhtiön tai työosuuskunnan perustamista ja päätyi osuuskuntaan, koska monelle jäsenelle oli tärkeää säilyttää mahdollisuus soviteltuun päivärahaan.

Jotta osuuskunnan jäsenyys voidaan katsoa työsuhteiseksi, osuuskunnassa pitää olla vähintään seitsemän jäsentä. Käytännössä

OSUUSKUNTA MEDIAKUNTA	LASKUTUSPALVELU EEZY	LASKUTUSPALVELU UKKO.FI	LASKUTUSPALVELU OP KEVYTYRITTÄJÄ
2017	2008	2012	2017
250	25 000	78 000 liittyjää, 62 000 käyttäjää	17 500
250	Ei tietoa	Ei tietoa. Mediatöistä laskuttaa muutamia tuhansia jäseniä.	14
1,4 milj.	46,1 milj.	85 milj.	46 milj.
Liittymis- ja osuuspo- maksu 100€. 300 euron alittavista laskuista kiinteä 30€. Hallinto- korvaus on koko jäseny- den aikana alle 24 000€ laskuttaville 8 %, jonka jälkeen alenee.	Palvelumaksu 3-5 % + alv. Maksu lasketaan alvittomasta laskutussummasta.	Palvelumaksu 5 % + alv laskutus- summasta	Palvelumaksu 5 %. Jos laskutus kalenteri- vuodessa yli 30 000€, loppuvuoden palvelu- maksu on 0 %. Jos laskutus vuodessa esim. 80 000€, palvelu- maksu max 1500€ + alv.
Journalistiliiton perustama, jäsenen on oltava SJL:n jäsen.	Myyty Henkilöstö- palveluyritys VMP:lle 2015.	Suomen suurin laskutuspalvelu. 35 työntekijää. Palveluun sisältyy aina vakuutus tapaturman ja vastuu- vahingon varalta.	Y-tunnus ja sen ansiosta mm. yrittäjä- vähennykset, alv- vähennykset ja liike- toiminnan kaikkien kulujen vähennykset.

jäseniä kannattaa olla muutama enemmän, jos joku eroaa.

– Suurin osa meistä tekee töitä muualla joko osa-aikaisesti tai täyspäiväisesti, mutta osuuskunta joustaa, kun jäsen on vailla työtä tai saa uuden työn, Huovinen sanoo.

Osuuskunta voi olla työntekijän ainoa työnantaja. Mutta Media-kollektiivin korkeasti koulutetuilla jäsenillä on hyvä tilanne: useimmilla on jokin muu työ osuuskuntatyön ohessa.

Mediakollektiivi antaa Huovisen mukaan joustoa juuri pätkätöiden vaihteluun. Kun pätkätyö päättyy, voi saada soviteltua päivärahaa, työskennellä osuuskunnan lukuun ja välttyä samalla aktiivimallin leikkurilta. Kun työllistyy uudelleen, osuuskuntaan ei tarvitse tehdä töitä, jos ei ehdi.

Osuuskuntamuodon Media-

kollektiivin jäsenet valitsivat juuri siksi, että se on osakeyhtiötä tasa-arvoisempi: kukaan ei hyödy toisen tekemästä työstä eikä työosuuskunta tavoittele voittoa. Mediakollektiiviläiset tekevät myös yhdessä isoja hankkeita, joissa voi yhdistyä vaikkapa tutkijan, toimittajan, valokuvaajan ja graafikon osaaminen. Osuuskunnan intrassa käydään vilkasta keskustelua työhön liittyvistä asioista ja autetaan toisia.

LAMA SYNNYTTI KULTTUURIOSUUSKUNNAT

Työosuuskuntia on Suomessa ollut jo 1800-luvun lopulta asti, mutta uuteen kukoistukseen idea lähti 1990-luvun suuren laman jälkeen. Monet olivat Suomessa kokeneet kovia yrittäjinä. Osuuskunta tuntui turvallisemmalta vaihtoehdolta luovan työn pyörittämiseen

kuin osakeyhtiömuotoinen tuotantoyritys. Osuuskunnassa jäsenen riski on vain osuuspääoman menettämisen suuruinen eli enintään muutamia satoja euroja. Lilith on Suomen ensimmäisiä luovan alan osuuskuntia.

Lilithin suurimmat palvelualat ovat graafinen suunnittelu, valokuvaus, AV-tuotanto ja musiikin esittäminen. Journalisteja on jäsenistä noin neljännes.

Jäsenet työskentelevät pääosin Lilithin laitteilla ja osuuskunta vuokraa jäsentensä käyttöön myös työtiloja. Osuuskunnalla on oma verkkokauppa. Palkansaaja-jäsenillä on oikeus lounas-, virike- ja työsuhdematkalippuun.

Nykyään Lilithiin liittyvät jäsenet ovat useimmiten jo vankat ammatilliset kannuksensa hankineet, aloittelevia tekijöitä on vähemmän.

Yrittäminen ei ole kevyttä

JOURNALISTILIITON edunvalvontajohtaja **Petri Savolainen** on moittinut kevytyrittäjä-termiä. Työlainsäädännön mukaan olemme joko työntekijöitä tai yrittäjiä, kevyttä välimuotoa ei ole.

Käsitteitä sotkee se, että verottajan ohjeistuksen mukaan laskutuspalvelun kanssa voi solmia niin sanotun muodollisen työsopimuksen, jolloin palkkiota verotetaan palkkana. Työttömyysturva menee kuitenkin kuin yrittäjillä.

Kevytyrittäjyyttä myös markkinoidaan osana palkkatyötä, kun käytetään termejä ”tee työ ja nosta palkkaa”. Savolaisen mukaan pitää olla tarkkana: jos on kyse toimeksiannosta tehdystä keikasta ja palkkiosta, silloin ei puhuta työstä ja palkasta.

– Jos ja kun työnantaja on olemassa, niin sen pitäisi hoitaa työnantajan veloitteet lain ja työehtosopimuksen mukaan, Savolainen sanoo.

Työosuuskunnassa tehty työ pitäisi Savolaisen mielestä yksiselitteisesti tulkita työsuhteiseksi.

– Journalistiliiton Mediakunta on työnantaja ja hoitaa työnantajan veloitteet. Työtä tehdään työsuhteessa, jolloin työntekijällä on mahdollisuus kuu-lua palkansaajien työttömyyskassaan. Mediakunta on myös hyvä tapa kertoa mediatyönantajalle oikeasta laskutuksesta, jotta kulujen jälkeen saadaan vielä säällinen palkka, Petri Savolainen sanoo. ●

ISOON, PIENEEN VAI OMAAN OSUUSKUNTAAN

Komeetan toimistopäällikkö **Kirsi Huhtala** oli aiemmin mukana pienessä journalistien perustamassa osuuskunnassa, joka on nyt lopetettu. Toiset ryhtyivät yrittäjiksi, jotkut jäivät eläkkeelle ja toiminta hiipui.

Kirsi Huhtalan neuvoo oman osuuskunnan perustamista mietiviä sittenkin liittymään johonkin olemassa olevaan, isoon osuuskuntaan, sillä osuuskunnan pyörittäminen vaatii tietoa ja taitoa.

Komeetan näkövinkkelistä journalistijäsenten isoimmat ongelmat liittyvät siihen, että työn hinnan ja sen tekijänoikeusehdot sanelee asiakas.

– Lisäksi hinnat ovat laskussa ja

Työlainsäädännön mukaan olemme joko työntekijöitä tai yrittäjiä, kevyttä välimuotoa ei ole.

journalistista työtä ostavat asiakkaat vähenevät, Komeetan toimistopäällikkö Kirsi Huhtala sanoo.

Sekä pientä Mediakollektiivia edustava Annamari Huovinen että suuren Komeetan Kirsi Huhtala toivovat, että lainsäädäntöä muutettaisiin, jotta osuuskunnan jäsen tulkittaisiin automaattisesti työsuhteiseksi eikä tarvitsisi pelätä, että hän jää vaille työttömyysturvaa, koska hänet saatetaan tulkita omassa työssään työllistyväksi.

Katseet kääntyvätkin hallitukseen, joka on ollut ohjelmassaan suojea itsensä työllistäjien ongelmille.

JOURNALISTILIITON MEDIAKUNTA

Journalistiliiton perustama Mediakunta tarjoaa helpon laskutuksen ja kirjanpidon ja se pidättää verot ja sosiaaliturvamaksut. Osuuskunta valvoo jäsentensä etuja ja palkkiotasa muun muassa töistä sovittaessa.

Mediakunnan ainoa työntekijä, toiminnanjohtaja **Hanna Kokkonen**, työskentelee Journalistiliiton tiloissa, joten asiantuntija-apu on lähellä.

– Ongelmia jäsenille tuottavat töiden epäsäännöllisyys ja vaihtelevat palkkiot. Monien on vaikea myydä omaa osaamistaan ja yltää riittävän suuriin palkkioihin, toiminnanjohtaja Hanna Kokkonen sanoo.

LASKUTUSPALVELU EEZY ON OSA VUOKRATYÖFIRMAA

Laskutuspalveluyrityksiä on nykyään jo useita, ja niillä on erilaisia omistajia parista yksityishenkilöstä isoon pankkiryhmään.

Hieman hämmäntävästi Eezy on yhtiömuodoltaan osuuskunta, mutta se toimii kuten osakeyhtiö, palvelun käyttäjät eivät siis ole osuuskunnan jäseniä.

Toimeksiannot palvelujen käyttäjä hankkii itse. Eezyn käyttäjä on työttömyysturvan suhteen yrittäjä ja verotuksellisesti palkansaaja, kuten muissakin laskutuspalveluissa.

Käyttäjän työttömyysturva säilyy, jos laskutuspalvelut ovat alle 300 euroa kuukaudessa, ja yritys-toiminta on osa-aikaista.

Laskutuspalveluiden asiakkaan on otettava yrittäjäeläke, kun vuositainen työtulo ylittää 7799,37 euroa. Jos ei itse ota eläkevakuutusta, Eläketurvakeskus ottaa sen henkilön puolesta. Maksu on ulosotto-kelpoinen. Yrittäjäeläke YELin voi yleensä ottaa käyttämänsä laskutuspalvelun kautta.

Eezyn toimitusjohtaja **Saija Hellsténin** mukaan osana VMP-yhtiötä Eezy tarjoaa jäsenilleen mahdollisuutta yhdistää yrittäjyys vuokratyöhön.

– Tulevaisuudessa eri työnteon tapojen yhdistäminen on yhä yleisempää, siksi tulisi varmistaa yhdenvertainen sosiaaliturva, joka ottaa huomioon kaiken tehdyn työn, Hellstén sanoo.

UKKO.FI ON SUOMEN SUURIN LASKUTUSPALVELU

Ukko.fi on nopeasti kasvanut Suomen suurimmaksi laskutuspalveluksi, jonka palvelua käyttävä Journalistiliittoon kuuluva valokuvaaja siten, että hän tekee säännöllisesti samaan lehteen kesätoitää ja talvella keikkoja ja sijaisuuksia. Ukko-fi:n kautta hän laskuttaa freealokuvaukskeikoista, blogiyhteistyöstä ja koulutuksesta.

OP KEVYTYRITTÄJÄN Y-TUNNUS

Osuuspankin perustama laskutuspalvelu eroaa muista siten, että sen avulla työntekijä voi perustaa toimimiyrityksen ja saada Y-tunnuksen jopa muutamissa minuuteissa.

OP Kevytyrittäjä lupaa hoitaa yrittäjän puolesta muun muassa laskutuksen, viranomaispaperit, kirjanpidon, veroilmoitukset ja arvonlisäverojen maksut.

Idean nopeaan yrityksen perustamiseen keksi business manager, nykyinen toimitusjohtaja **Markus Sarja**. Hän korostaa Y-tunnuksen

verohyötyjä. Näitä ovat muun muassa arvonlisäveron alarajahuojennus, ylimääräinen viiden prosentin yrittäjävähennys, liiketoiminnasta aiheutuneiden kaikkien kulujen vähentäminen verotuksessa ja toiminnassa tarvittavien tavaroiden ostojen arvonlisäveron vähentäminen.

– Monissa tapauksissa yrittäjälle jää 20 prosenttia vähemmän rahaa, mikäli tällä ei ole omaa Y-tunnusta, Markus Sarja sanoo.

Journalistit ovat yrittäjinä sikäli erikoisasemassa, että jutuista ja kuvituksista ei makseta arvonlisäveroa. Mutta valokuvat, taitto, järjestelyt ja stailaus taas ovat 24 prosentin arvonlisäveron piirissä.

Sarjan mukaan jo 40 prosenttia kaikista Y-tunnuksellisista yrittäjistä aloittaa palvelun kautta. Vaikka palvelun nimessä on sana kevytyrittäjä, sen tavoitteena on lisätä oikeaa Y-tunnuksellista toimimiyrittäjyyttä. ●

TUTKI NÄITÄ 20 ASIAA:

- Haluatko toimia palkansaajana vai yrittäjänä?
- Onko journalistien kanssa toimiminen tärkeää?
- Pieni ja yhteisöllinen vai iso ja tehokas toimija?
- Onko toimintasi alussa vai jo vakiintunut?
- Tarvitsetko yrittäjän Y-tunnuksen nyt tai myöhemmin?
- Miten työttömyysturva toimii?
- Kustannukset, kuten liittymismaksu, hallinto- ja palvelumaksut?
- Alenevatko maksut, jos laskutuksesi kasvaa?
- Alenevatko maksut vuosittain vai kynnyksittäin?
- Hoitaako palvelu laskujesi perinnän?
- Miten toimeksiannoista sovitaan ja autetaanko hinnoittelussa?
- Saako palvelun kautta työtilaisuuksia?
- Millaista neuvontaa ja koulutusta tarjotaan?
- Milloin on palkkapäivä?
- Miten hoidetaan eläkevakuutus?
- Verotus, arvonlisäveron laskutus ja verotus?
- Omat laitteet vai palvelun laitteet?
- Työsuhde-edut, yhteistyökumppanien tarjoamat edut?
- Kuka palvelussa päättää ja haluatko osallistua päätöksentekoon?
- Tavoitteleeko palvelu voittoa?

Muurarin pojasta miljonääriksi

Staffan Bruun kirjoitti Anders Wiklöfin tarinan.

MISTÄ KIRJASI KERTOO?

Se on tarina Ahvenanmaan rikkaimmasta miehestä **Anders Wiklöfistä**. Hän on kohtaisin hyvin köyhistä oloista Maarianhaminasta. Isä oli muurari ja äiti sokea kotiäiti. Pienestä pitäen Anders teki bisnestä muun muassa keräten tyhjiä pulloja. Kirja kertoo hänen lapsuudestaan ja nuoruudestaan Maarianhaminassa. Se on oikeastaan Hollywood-käsikirjoitus sosiaalisesta noususta ja vaurastumisesta. Nuorena Anders Wiklöf kuului aika kovaan poikajengiin. Tänä päivänä hän dominoi melkein kaikkea Ahvenanmaan liike-elämää, urheilua ja kulttuuria, tukien jälkimmäisiä noin miljoonalla eurolla vuodessa.

MIKÄ ON SUHTEESI AIHEPIIRIIN?

Asun kesäisin Ahvenanmaalla. Minulla ei ole siellä sukujuuria, mutta vuonna 1965, kun olin kymmenvuotias, isäni osti sieltä pienen saaren. Silloin se oli vielä mahdollista mantereella asuville. Olen tehnyt paljon juttuja Ahvenanmaalta. Kirjan teko lähti siitä, että Anders Wiklöf oli vihainen joistakin asioista Ahvenanmaalla ja halusi antaa haastattelun. Tutustuimme ja hän kertoi, että hänelle on vuosia jankutettu, että hänestä pitäisi tehdä kirja, todeten samalla

MARCUS BOMAN

Staffan Bruun, 63

- Vapaa journalisti ja kirjailija.
- Työskenteli Hufvudstadsbladetissa 36 vuotta, lähti 2015. Työskenteli samaan aikaan myös Aftonbladetin Helsingin-kirjeenvaihtajana. Ennen sitä Yleisradiossa ja Ruotsissa toimittajana. Tehnyt 31 vuotta Radio Vegaan Fritt Fram -ohjelmaa yhdessä Stefan Lundbergin kanssa.
- Opiskeli Svenska social- och kommunalhögskolanin toimittajalinjalla kaksi vuotta, kunnes siirtyi Yleisradioon.
- Asuu Töölössä vaimonsa kanssa, kolme aikuista lasta, neljä lastenlasta.
- Vapaa-ajalla kirjoittaa, seuraa jalkapalloa ja juo hyvää punaviiniä.
- Muurarin pojasta miljonääriksi on Staffan Bruunin noin kolmaskymmenes kirja, joka ilmestyy samaan aikaan ruotsiksi ja suomeksi Staffan Bruunin vaimon Meri Kuula-Bruunin kääntämänä.

vaatimattomasti että eihän hänestä millään kirjaa saa. Aluksi minua pelotti, että olisin hänestä riippuvainen, sillä aiemmat kirjatni ovat enimmäkseen fiktiota, ja olen saanut kirjoittaa ne vapaasti. Kuitenkin mitä enemmän ajattelin Andersin elämää ja karriääriä, sitä selvemmin tajusin, että stoori on hurja ja pitää kirjoittaa.

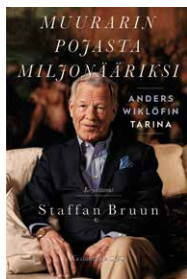
Kirjaa tehtiin noin puolitoista vuotta. Anders täyttää 73, mutta on täydessä vauhdissa. Projekti oli välillä jäissä monta kuukautta, koska Andersin prioriteetti ovat hänen 20 yritystään, joissa on töissä 630 henkeä. Hänen täytyy tehdä hyvää bisnestä, ja näille ihmisille täytyy maksaa palkkaa. Aika monta kertaa haastattelu peruuntui, ja afäärejä tehtiin kesken haastattelunkin.

MITÄ KIRJA ANTAA MAAILMALLE?

Sen tärkein anti on se, että hyvin rikas mies, klassinen kapitalisti, painottaa vastuuta ja veronmaksua. Pohjoismainen hyvinvointivaltio on Anders Wiklöfille itsestäänselvyys. Hän pitää koko ajan huolta heikommista yhteiskunnassa ja kantaa sosiaalista vastuuta toisin kuin useimmat muut veronmaksusta ruinaavat kapitalistit. Wiklöf ei myöskään ole unohtanut taustansa vaan seurustelee yhä vanhojen kavereiden kanssa Maarianhaminassa.

MITÄ TOIVOT KIRJALTA?

Että suuri yleisö löytää kirjan muuallakin kuin Ahvenanmaalla, jossa jokainen tuntee Andersin. Toivon, että nimenomaan nämä sosiaaliset aspektit saisivat kantavuutta ainakin Ruotsissa ellei muissakin Pohjoismaissa. ● SALLA NAZARENKO

Staffan Bruun:
Muurarin pojasta miljonääriksi.
250 sivua.
Schildt & Söderströms.
Ilmestyy syyskuussa 2019.

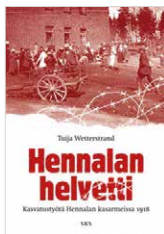
NAUTI MYÖS MUISTA HSJ:N JÄSENTEN KIRJOISTA!

Mari Koppinen:
Minä olen Anna Puu.
270 sivua.
WSOY. Ilmestyy lokakuussa 2019.

Herta Vierula yhdessä Nor Surojegin kanssa:
Valaankantaja (lastenkirja).
48 sivua. Karisto.
Ilmestyy syyskuussa 2019.

Tuija Wetenstrand:
Hennalan helvetti.
270 sivua.
SKS. Ilmestyy syyskuussa 2019.

NAUTI MYÖS MUISTA HSJ:N JÄSENTEN KULTTURITÖISTÄ!

HSJ:N JÄSENTEN kirjoittamat kirjat ja kirjailijat ovat olleet Lööpissä omana palstana vuodesta 2017 alkaen.

NYT PALSTAA LAAJENNETAAN:

jäsenistöltä toivotaan esityksiä kulttuurin alueelta laajemminkin. Esimerkiksi musiikki, kuoro, levytys, runot, taulut, grafiikat, valokuvat jne..

Ilmianna joko itsesi tai kollegasi kulttuurityö! Saapuneiden ehdotusten joukosta Lööpin toimituskunta valitsee esiteltävän teoksen tai useamman.

Lähetä ehdotuksesi Lööpin toimitukseen Kaija Plitille, kaija.plit@hsj.fi

Lööpille uusi piikikäs kuvittaja

Lasse Rantanen aikoo kritisoida kollegoidensa vaikenemista, puolueettomuutta ja ”idiotismia”.

TEKSTI JUKKA VUORIO

Journalismin tehtävä on pyrkiä totuuteen, mutta ei se sulje pois näkemyksellistä tekstiä, sanoo *Lööpin* uutena kuvittajana tässä numerossa aloittava **Lasse Rantanen**.

Rantasella on lehtikuvittamisesta jo vuosikymmenien kokemus. 1990-luvulla Rantanen työskenteli muun muassa *Helsingin Sanomien* *kuukausilitteessä*, mainostoimistossa ja

Suomen Kuvalehdessä, jossa hän oli lehden art director. *Kuukausilitteen* ja *Helsingin Sanomien* pääkirjoitussivun kuvittamista Rantanen on jatkanut 90-luvun lopusta tähän päivään saakka.

Vuosituhanen vaihtuessa Rantanen jäi freelance-kuvittajaksi, -konsultiksi ja -kouluttajaksi. Hän on tehnyt ja ollut mukana tekemässä myös useita kirjoja, kuten vuonna 2007 ilmestynyttä

tietokirjaa *Mistä on hyvät lehdet tehty – visuaalisen journalismin keittokirja*.

Lööpin sarjakuvapaikalle tulevaa kuvitusta Rantanen varoo sanomasta sarjakuvaksi. Sen sijaan hän kutsuu sitä mieluummin ”ikävän piikikkääksi kuvapläjäykseksi journalismin maailmasta”.

Kokenut kuvittaja uskoo, että hänet tunnetaan kilttinä miehenä, mutta *Lööppiin* tekemissään kuvissa Rantanen aikoo olla aiempaa ilkeämpi.

– Nostan esiin sellaisia idioottimaisuuksia, joita lehtiä lukiessani huomaan. Parhaillaan maa on täynnä asioita, joista ei keskustella. Ne vaietaan tai sivuutetaan, tai hoetaan jotain yleisesti hyväksyttyä totuutta.

Rantanen muistuttaa, että juhlapuheissa journalismin tehtäväksi mainitaan aina kritiikin esittäminen, mutta arjessa sitä ei tehdä riittävästi.

– Ja se on inhimillistä. Selainen ihminen on, haluaa kuulua johonkin porukkaan. Jos puhuu vastoin yleisesti hyväksyttyä, joutuu vaikeuksiin.

RANTANEN, JOKA itse mieltää olevansa sielultaan enemmän journalisti kuin kuvittaja, yltyy kritisoimaan toimittajia muun muassa ilmastonmuutoksen käsittelystä.

– On uskomatonta, miten ilmastonmuutos on journalismissa onnistuttu pitämään erillään elävästä elämästä. Miten pystytään kirjoittamaan asiasta A ilman, että se ilmastonmuutos on mainittu. Vaikka jokainen järkevä ihminen tietää, että asia A:ssa suurin vaikuttava tekijä on ilmastonmuutos. Esimerkiksi taolousjournalismi on juuri sellaista.

Rantasen mukaan ei riitä, että toimitus tekee kerran puolessa vuodessa tai kuukaudessa isomman erillisen jutun ilmastonmuutoksesta.

– Jos ajatellaan esimerkkinä taloustoimituksia, on turha tulla sanomaan, että teimme helmikuussa laajan jutun ilmastonmuutoksesta, sillä se pitäisi olla koko ajan joka paikassa. Mikään asia ei tule vaikuttamaan ihmiselämään niin paljon kuin ilmastonmuutos.

Ilmastonmuutoksesta Rantanen siirtyy suoraan ihmettelemään, miten olemme pää-

tyneet aikakauteen, jossa aivan vakavissaan keskustellaan siitä, että mikä on totta ja min-käläinen kanta journalismin pitäisi ottaa esimerkiksi rasismiin.

– Toimittajat puristavat rystyset valkoisena puolueettomina sellaisissa asioissa, joissa pitää ottaa puoli. Rasismi, julkinen valehtelu, korruptio tai ihmisoikeudet ovat tällaisia. Jos vastakkain ovat hyvä ja paha, niin ei totuus löydy sieltä puoliväliltä.

KUVITTAJAN, etenkin lehtikuvittajan, työ on Rantasen työuran aikana muuttunut merkittävästi, eikä hyvään suuntaan. Rantasen työllistäjät ja työt ovat aina vaihdelleet, mutta työtä on ollut riittävästi. Nyt hän tekee pääsääntöisesti lehtikuvituksia ja kirjankansia. *Helsingin Sanomien* pääkirjoitussivuilla Rantanen kertoo tekevänsä noin 40–45 kuvaa vuodessa.

– Yleisesti ottaen kuvittajilla on nykyään työtä ihan älyttömän vähän. Eihän sellaista ammattia enää ole kuin lehtikuvittaja, olen jo harvinaisuus.

Vaikeasti kuvitettavia aiheita, kuten häpeää, pettämistä, verkkorikollisuutta tai velkakriisiä kuvitetaan sanomalehdissä usein kuvapankkeista otetuilla kuvilla, vaikka valittavissa olisi kuvittajan ammattitaito.

– Kuvittajan työ on tehdä mahdolltomasta mahdollinen. Visualisoida asioita, jotka eivät ole visualisoitavissa.

Monessa toimituksessa kuvittajan sijaan valitaan kuitenkin nopea ja edullinen kuvapankkikuva.

– Tietenkin kunnollinen kuvitus on kallista, jos hintaa verrataan 40 euron kuvapankkikuvaan. Mutta pitäisi ymmärtää, että journalismi on sekä visuaalista että verbaalista kieltä. Miksi esimies ei sitten ota juttuakin juttupankista, onhan sekin kallista, kun toimittaja lähtee juttukeikalle.

Rantanen muistuttaa, että olivat lehdet kaupallisia tai eivät, ne kilpailevat aina ihmisten ajasta.

– Hyvät kuvitukset voisivat olla kilpailuetu, mutta moni päättää olla käyttämättä sitä mahdollisuutta. ●

Kuvittajan työ on tehdä mahdolltomasta mahdollinen.

Lehti lähti lentoon

TEKSTI TIINA VAHTERA

KUVA TUULI VÄHÄMÄKI

Koillis-Helsingin Lähtitieto ilmestyy Suomen kaupunkirakentamisen kuumassa pisteessä, Malmin lentokentän ympäristössä. Tekijät perustivat potkujensa jälkeen paikallislehden, jonka uutisille totisesti on kysyntää.

Mitä teet, kun lehti altasi kaatuu ja jäät tyhjän päälle?

Teija Loposen ja Pirjo Pihlajamaan ratkaisu oli huimapäinen: perustetaan uusi lehti! Eriytyisen uhkarohkealta päätös kuulosti vuonna 2012, jolloin median murros otti kunnolla kierroksia.

Levikit syöksyivät kaikkialla, nettiutisia jaettiin ilmaiseksi ja jopa vakavarainen Sanoma-konserni lopetti kaupunkilehtensä *Vartin* pääkaupunkipainoksen. Sen seurauksena Loposen ja Pihlajamaa jäivät työttömiksi. Mutta eivät pitkäksi aikaa.

– Jo *Vartin* loppusuoralla moni sanoi meille, että perustakaa oma lehti. Silloin tuntui, että ei varmas-ti. Yhteiden jälkeen olimme kaikki ihan lakastuneita, toimittaja Pirjo

Tietysti halusimme vanhan MaTaPuPun, joka on hassu, mutta omituisuudessaan loistava.

Vartti-lehden lakkauttamisen vuoksi potkut saaneet Teija Lopenen (vas) ja Pirjo Pihlajamaa perustivat kahden työtoverinsa kanssa Koillisen Helsingin Lähtitiedon vuonna 2013.

Pihlajamaa muistelee.

Ajatus otti kuitenkin kipinää. Koillisen Helsingin lukijat halusivat uutisensa ja mainostajat ilmoituslulistansa.

– Viestejä tuli ventovierailtakin, että kauanko vielä, missä se lehti viipyy, päätoimittaja Teija Lopenen kertoo.

Uskolliset ilmoitusasiakkaat kertoivat jatkavansa ilmoittamista heti, kun lehti saadaan ulos.

– Päätöstä helpotti se, että tilausta tuntui olevan.

Lehtiä ei tietenkään perusteta tuosta vain. Täytyy olla rahaa, liiketoimintasuunnitelma, osaava henkilöstö ja kestävä tulopohja. Lukijakunta oli jo valmiina 17 kaupunginosan asukkaissa sekä printtilehdelle että verkolle.

Lähikaupunginosien ihmisiä oli hahmoteltu *MaTaPuPu*-lehdellä vuodet 1981–2002. Se oli alueensa äänitorvi ja merkittävä tietoväylä, jonka uutiset kelpasivat lainattaviksi myös valtalehtiin. *MaTaPuPussa* Lopenenkin ehti olla 15 vuotta ennen kuin lehti lopetettiin, ja jatkoi, kun päätoimittaja **Heimo ”Hemppa” Laaksonen** perusti sen seuraajaksi uuden paikallislehden, *Koillisen Helsingin Lähtisanomat*.

Muutaman vuoden päästä Sano-ma Kaupunkilehdet osti *Koillisen Helsingin Lähtisanomat*. Ensimmäinen syntyi *Kymppi* ja sen jälkeen *Vartti*, kunnes *Varttikin* lopetettiin.

– Jokunen viikko *Vartin* jälkeen ehti mennä. Joulukuksi 2012 teimme talkoolehden *Hemppa Laaksonen* johdolla. Tiedusteluja tuli lisää. Häntäkin pyydettiin elvyttämään lehti, mutta hän oli jo jäänyt eläkkeelle ja halusi panostaa kaupunginvaltuutetun hommiin, Lopenen kertoo.

– Hemppalta saimme kuitenkin korvaamatonta tietoa ja taitoa – ja hän kirjoittaa yhä lehtemme urheilun.

Entäpä rahoitus? Ihan heti Lopenen ja Pihlajamaa eivät uskaltaneet laittaa yritystä pystyyn. He etsivät omistajaa, rahoittajaa ja perustajaa. Jokunen ilmoittautui, kiinnostusta oli.

– Yhdelläkään ei ollut lehtialan kokemusta, joten ajattelimme, ettei se tule toimimaan. Kaikki olivat tämän alueen yrittäjiä ja totesimme ristiriitojen pelossa, että ei ehkä kuitenkaan. Parasta on olla riippumaton kenestäkään.

Yrityskonsultinkin naiset ottivat mukaan antamaan neuvoja. Yhdessä he muistelevat seitsemän vuoden takaisia aikoja:

– Ynnäilimme, teimme liiketoimintasuunnitelman. Katsoimme, että kuvio voi toimia. Iso apu tuli silloiselta Yritys-Helsingiltä. Sieltä kannustettiin, että hyvä idea, nyt täytyy tulla lehti. Ja sitten rupesimme tekemään. Osakkaita on neljä, me sekä graafikko **Sirkka Wallin** ja myyntijohtaja **Jussi Haapasaaari**.

NYT VUONNA 2019 *Koillisen Helsingin Lähtitieto* porskuttaa komeasti 36 000 printtipainoksellaan ja nettiversiollaan. Lopenen laskee tekijöiden määräksi 3,5 erimallista työsuhteista johtuen. He ahertavat lehteä ja verkkoa sadalle tuhannelle koillishelsinkiläiselle.

– Samanlaista lehteä tehtiin ennen yhdeksän hengen voimin. Alamme kuva, päätoimittaja nau-rahtaa.

Koillisen Helsingin Lähtitieto. Voiko – anteeksi nyt – kökömpää nimeä keksiä?

– Kuukauden pohdimme nimeä aanelosten kanssa. Tietysti halusimme vanhan *MaTaPuPun*, joka on hassu, mutta omituisuudessaan loistava. Patentti- ja rekisterihallituskin olisi hyväksynyt sen, mutta kun teimme muutaman koelehden >

MaTaPuPun matka Koillis-Helsingin Lähitietoon

- MaTaPuPu-lehti aloittaa vuonna 1981. Keski-Uusimaa-konserni ostaa MaTaPuPu:n ja antaa sen toimia itsenäisenä Heimo Laakson johdolla vielä noin 10 vuotta.
- Myöhemmin Suomen Lehtiyhtymäksi nimensä muuttava konserni yhdistää omistajansa Eero Lehden johdolla MaTaPuPu:n ja Itä-Helsingissä ilmestyneen Itä-Helsingin Uutiset Helsingin Uutisiksi. Laaksonen saa potkut ja neljä muuta irtisanoutuu. Viisikko perustaa Lehtiyhtymän kilpailijaksi MaTaPuPu-alueelle Koillis-Helsingin Lähisannot, joka toimii itsenäisenä vuodet 2003–2005.
- Sanoma Kaupunkilehdet ostaa Lähisannot vuonna 2005. Samana vuonna Sanoma perustaa Itä-Helsinkiin ”räväkämmäksi ja aktiivisemmaksi” luonnehtimansa kaupunkilehti Kympin, jonka nimi muutetaan muutaman kuukauden kuluttua Vartiksi. Samalla lehti laajenee koko kaupunkiin.
- Koillis-Helsingin Lähisannot jatkaa omalla nimellään vuoteen 2010, jolloin se muutetaan Pohjois-Helsingin Vartiksi.
- Vartti lakkautetaan 2012. Työttömiksi jääneet ex-matapupulaiset perustavat Koillis-Helsingin Lähitiedon tammikuussa 2013.

sillä nimellä, kielteistä palautetta tuli heti. *Lähitieto* se nyt on.

Todellakin lähitieto. Tekijät ovat ihan ytimessä: paitsi pääkaupungin myös valtakunnan uutisaihe on Malmin lentokenttä, jonne Helsinki on kaavoittanut kodit 25 000 uudelle asukkaalle.

Loponen on puolensa valinnut, Pihlajamaa kirjoittaa asioista molemmilta kanteilta. Uutisoit ja kolumnoit niin tai näin, tupaan tulee lunta ja rapaa.

– Asia puhuttaa jatkuvasti. Moni toivoisi, että kentän alue kehitetään monipuoliseksi, ja itse olen samaa mieltä. Tämä on nyt virkistysalue monille. Täällä hiihdetään, juostaan, kävellään ja retkeillään. Virkistyspuoli menetetään tyystin, jos kenttä rakennetaan, päätoimittaja Loponen arvioi.

– Ja on sellainenkin asia, että lentomelu nousee aivan hirveäksi, jos kenttä lähtee. Aasian-yhteyksiä lennetään sen jälkeen tästä päältä. Aina kun pääkiitorata on remontissa, ja ne lentävät täältä yli... huh huh.

PAIKALLISLEHTI on asukkaalleen korvaamaton. Se on myös tietotoimisto. Lehti on aina heinäkuun kiinni, ja lukijat tietävät sen. Siitä huolimatta Loponen sai menneen kesän vaelluslomallaan soiton, pahoittelujen kera toki, Malmin seurakunnasta.

Pulmana olivat **Ed Sheeranin** konsertin pikatatuointiluvat – mistähän niitä voisi kysellä? Loponen

Pulmana olivat Ed Sheeranin konsertin pikatatuointiluvat – mistähän niitä voisi kysellä?

antoi pari nimeä ja luvat tuli.

– Kaupunkilaisten puolesta harmittaa, jos jokin asia etenee vasta sitten, kun lehti tekee siitä jutun. Tuohon lähelle rakennettiin uusia kerrostaloja ja rivareita. Yksi tontti jäi tyhjilleen.

On helppo arvata, että tyhjälle alueelle alkoi kasaantua ylimääräistä rompetta, autonrämiä, huumekauppaa ja yleistä epäsiisyyttä. Asukkaat olivat ottaneet monta kertaa kaupunkiin yhteyttä eikä mitään ollut tapahtunut, Loponen pahoittelee.

– Soitimme toimituksesta. Neljäs ihminen puhelimesta otti asian hoitaakseen, ja viikossa alue oli tyhjennetty, betoniporsaat ilmesytyneet ja viraabeliparkissa seisoneet autot laputettu. Saimme kiihtokseksi pullon samppanjaa!

Koillis-Helsingin Lähitieto on matalan kynnyksen kaupunkilehti. Esimerkit osoittavat, ettei mikään asia ole liian vähäpätöinen. Yrityspuffeja lehti ei tee, eikä se puutu naapurien välisiin riitoihin.

Pirstaloituneen tiedon maailmassa oman alueen lehti on usein se ainoa, mistä kuntalainen itseään ja ympäristöään koskevan tiedon saa. Paikallislehteä tarvitaan. Se on lehdentekijöille arvokas asia, ilmoittajia unohtamatta. Tilattavat lehdet ovat kalliita, joten kaupunkilehti on myös usein se väylä, jonka kautta asiakas ja myyjä kohtaavat toisensa.

Paikallislehtien veteraaneilla Lopusella ja Pihlajamaalla on hankalaan työtilanteeseen joutuneille kollegoilleen itse koettu ja hyväksi havaittu neuvo: uskaltaakaa! Työtä riittää. •

Ilmestymisalueet: Ala-Tikkurila, Alppikylä, Heikinlaakso, Latokartano, Malmi, Pihlajamäki, Pihlajisto, Puistola, Pukinmäki, Siltämäki, Suurmetsä, Suutarila, Tapanila, Tapaninvainio, Tapulikaupunki, Töyrynummi, Viikki, Viikinmäki.

TÄMÄN OIVALSIN!

Oivalluksestaan kertoo Iltalehden toimittaja **Soila Saroniemi**, joka osallistui kesäkuussa HSJ:n retkelle Isosaareen.

Monta kohtaamista rikkaampi

HEKTINEN ILTAPÄIVÄ töissä kesäkuun puolivälissä. Sitä normaalia eli jutun kirjoittamista, haastattelujen tavoittelua ja faktojen tarkistamista. Hetken ehdin jo katua, että ilmoittauduin HSJ:n retkelle Isosaareen. Pitikö mennä luomaan tällainen aika-taulu, kun olisin voinut tehdä rauhassa jutun valmiiksi venyttämällä työpäivää tunnin tai puoli-toista, kiivailen sulloessani tavaroita laukkuun ja kiirehtiessäni kohti Kauppatoria.

Rannassa loppuu kiire. Porukkaa on jo kassassa odottamassa lauttaa. Nauramme sille, että bongasin yhden meistä etsimässä väärästä paikasta lähtölaituria, vaikka en tiennyt, kuka hän on. Pistikö silmäni sama kiireinen olemus kuin itselläni? Sekö sai epäilemään, että ammattiala on sama ja määrän-pää yhteinen?

Isosaareessa oli kaunista. Kalalokki ei piitannut, vaikka sen pesä oli polun varressa, ja kuvan varovasti sen munat. Se ei tehnyt mitään, oli yhtä rauhallinen kuin saari sen ympärillä. Oppaamme kertoi paljon ja mielenkiintoista, välillä saimme kunnon naurut. Kiikaroin merta, merimetsoja ja tiiroja. Kun yksi niistä nappasi kalan, iloitsin sen kalaonnesta. Opin, että saarella kasvava nuokkukohokki avaa kukkansa iltahämärässä, ja yöperhoset ruokailevat niissä kolibrin tapaan ilmassa lepattaen.

Pari tuntia saarella ja olin unohtanut työkiireet. Olin monta kokemusta ja kohtaamista rikkaampi. Kiitin itseäni etten valinnut ylitöitä. ● SOILA SARONIEMI

Hae säätiön apurahaa!

Kiinnostaako oppiminen? Kaipaavatko taitosi päivitystä?

AIKAKAUSLEHDENTOIMITTAJAIN säätiön apurahat ovat haettavissa 1.10. – 30.11.2019.

Apurahoja voivat hakea kaikki HSJ:n jäsenet. Apurahojen saajat ja suuruudet päättää säätiön hallitus stipendityöryhmän esityksestä. Jaossa painotetaan säätiön hallituksen linjaisia perusteita, joilla hakijan asema ja kilpailukyky työmarkkinoilla – jos mahdollista – entisestään paranevat.

Apurahoja voi saada moniin

mielekkäisiin tarkoituksiin: erilaisiin ammattitaitoa kartuttaviin kursseihin ja matkoihin tai vaikka kirjallisiin hankkeisiin. Apurahoja ei sen sijaan myönnetä työnantajan maksettavaksi kuuluviin tarkoituksiin ja työvälineisiin.

SUOSITTELEMME käyttämään HSJ:n kotisivuille hsj.fi 1.10. avautuvaa lomaketta. Siellä on myös lisätietoa apurahan myöntämisestä ja käytöstä. Ladattava

lomake tulee sivuille, kun hakuaika alkaa.

Hakemuksia otetaan vastaan vain sähköpostitse osoitteessa saation.apurahat@gmail.com. Päätökset apurahojen saajista tehdään vuoden 2020 alussa. Apuraha maksetaan kuitteja vastaan.

Lisätietoja antaa säätiön stipendiasiamies **Kimmo Lundén**, kimmo.lunden@mt.fi. puh. 040 3424480.

* . CX61 *

HUOPAAJA OSA 1: "Yksi suuri elefanti..."

SATUNNAISIA POIMINTOJA ENNEN VUOTTA 2019, JOLLOIN TAPAHTUI KOLLEKTIIVINEN HERÄÄMINEN.

KIKY-KOMMENTAATTORI:

"No, onhan **se** toki tärkeä asia, mutta haluaisin kyllä kuulla enemmän siitä, miten Suomen kilpailukyky pelastetaan."

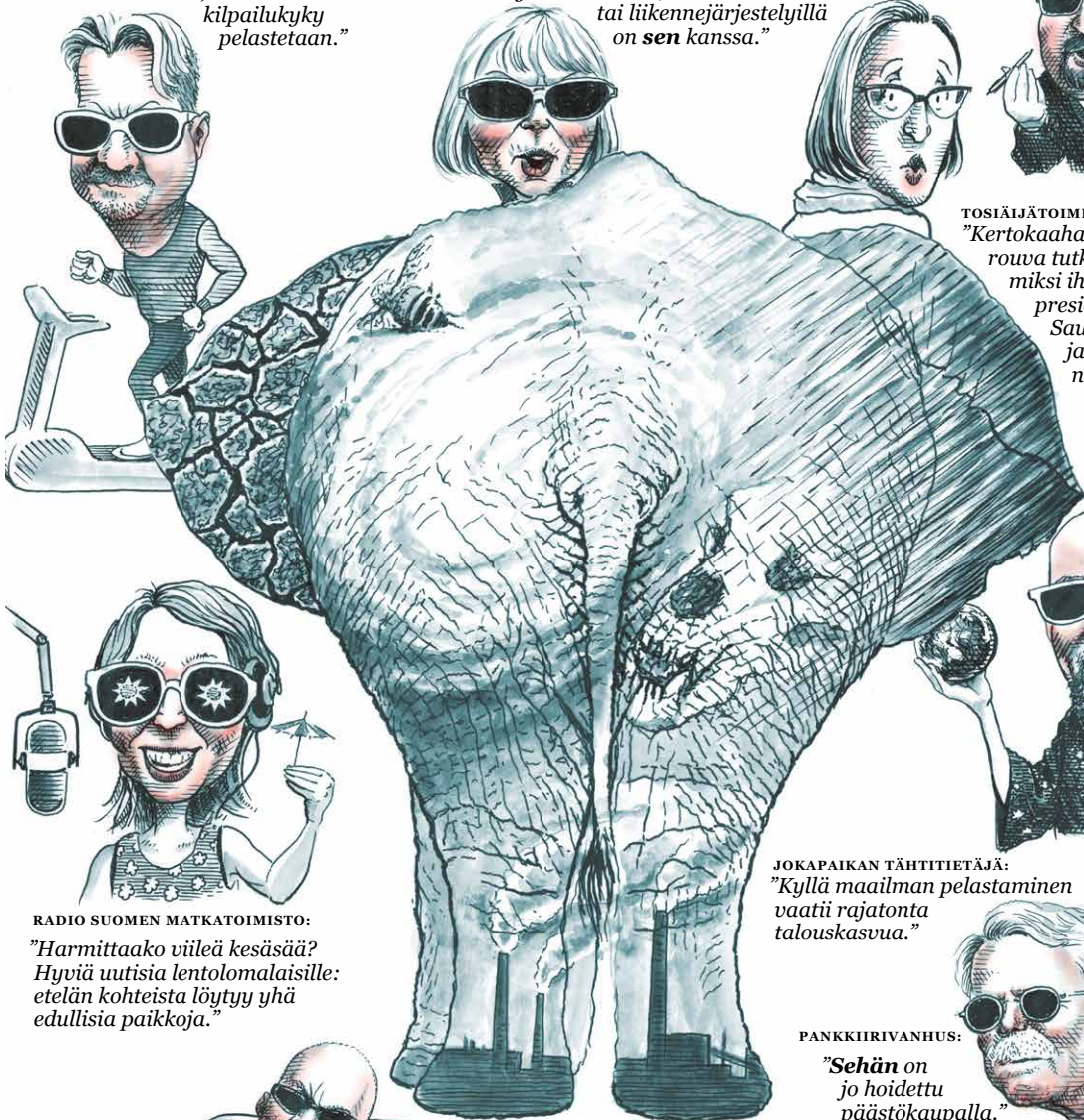

KUNTATOIMITTAJA KUUTAMOLLA:

"Kuntavaaliteemaksiko? Mitä tekemistä kaavoituksella, energiaratkaisuilla, kouluruokailulla tai liikennejärjestelyillä on **sen** kanssa."

TOSIÄJÄTOIMITTAJA:
"Kertokaahan rouva tutkija, miksi ihmeessä presidentti Sauli Niinistö jauhaa **siitä** niin paljon?"

RADIO SUOMEN MATKATOIMIMISTO:

"Harmittaako viileä kesäsää? Hyviä uutisia lentolomalaisille: etelän kohteista löytyy yhä edullisia paikkoja."

JOKAPAIKAN TÄHTITTIETÄJÄ:
"Kyllä maailman pelastaminen vaatii rajatonta talouskasvua."

PANKKIIRIVANHUS:

"**Sehän** on jo hoidettu päästökaupalla."

MYÖHÄISUHMAIKAINEN TALOUSTOIMITTAJA

"Suomalaisten päästöt ovat 0,15 % maailman päästöistä. Mitä tämä suomalainen ilmastohössötys oikein on? Maakuopissako tässä pitäis elää? **Ilmastokatastrofi** on bisnesopportunitii!"

